

לקראת שבחת מלכתא

אפשר לראות איך החסידים אצל רבם מתפעלים מחצי חיוך שקיבלו ממנו. יש שהחסיד מדמיין שרבו אמר לו משהו או קרץ לו בעינו, ומתהלך בגלל כן כמאושר שבעולם. הוא זקוק כל-כך אל הקירבה. ואם קורה ההיפך מזה, זה כל-כך כואב לו. אפשר לחשוב מה רבו כבר אמר לו, אבל הכאב הוא כאב עצום

הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א על הקירבה בין הקב"ה לעם ישראל

וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכָם (כה ה)

המגיד הק' מקאזניץ זיע"א ב'עבודת ישראל' כתב שכנסת ישראל והקב"ה הם כביכול שני חצאים. הקרבה ביניהם היא באופן החזק ביותר, וכיון שכן, אין לו ליהודי ברירה אלא לעבוד את ה', כי אם אינו עובד אותו, הריחוק הוא נורא ואיום.

ראיתי בספר **שערי אמונה** להגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל. כששני אנשים זרים מתקוטטים, הגם שבוודאי אין נעים להם, מכל מקום אין האש המחלוקת גדולה כל-כך, אך כששני אנשים קרובים מתקוטטים, אז האש מתלהטת והופכת למדורה גדולה שלהבותיה אוכלות כל חלקה טובה. יכולים לראות אחים שמתקוטטים, או בני זוג שחבילתם התפרקה, ה' ירחם! איזו שנאה עוברת ביניהם, ואיזה מעשים אכזריים הם יכולים לעשות זה לזה.

הוא מביא שם שבזמנו של ה'חתם סופר' זצוק"ל נעשה שידוך מפורסם בין שתי משפחות חשובות בישראל ונקבע זמן כלולות החתן והכלה, ובהגיע הזמן, באו כולם ממרחקים להשתתף עמם בשמחתם, אולם רגעים אחדים לפני יציאתם לחופה, הגיעו שני עדים כשרים והעידו שהחתן פסול ואסור לבוא בקהל. החופה בטלה והצער גדול היה עד מאוד. שלחו לשאול את גדולי הדור כדת מה לעשות, וכשהגיעה השאלה אל ה'חתם סופר', ביקש לדעת האם העדים קרובים אל החתן. יצאו לברר ונדע שהם באמת קרובים אל החתן ופסולים לעדות והחתן עומד בחזקת כשרות. וכשנדע הדבר

לחותנו הגאון רבי **עקיבא איגר** זצ"ל, יצא מכליו, ואף התבטא שרוח הקודש נזרקה מפי חתנו. וכשמע על כך ה'חתם סופר', אמר: לא היה זה רוח הקודש, אך אמרתי מי הם אלה שיכולים להתאכזר כל-כך על יהודי? הלא הם ידעו שהוא הולך להקים את ביתו עם אשה כשרה, כי הדבר היה מפורסם בכל הגלילות וכולם נהרו אל החתונה, ואם הוא כדבריהם שהחתן אסור לבוא בקהל, מדוע באו דווקא ברגע האחרון? מדוע לא באו עד עכשיו? אין זה אלא שרצו לנקום בו. ואם יכלו להגיע למדה כזו של אכזריות, מוכרח להיות שהם קרובים.

כעת נבאר מדוע זה באמת כך. הנה כשני אנשים זרים מתקוטטים, הגם שיש ביניכם פירוד לבבות, יש גבול למידת השנאה והכעס שמתעוררת בהם. לעומת כן, כשמדובר בשני אנשים קרובים, שאז כל אחד מרגיש שהשני בגד בו. כל אחד אומר לשני בלב: נתתי בך אמון, ומצד הטבע, לא די שלא היית צריך להתקוטט אתי, אלא הייתי צריך אף למסור את נפשך בשבילי. מצד השייכות בינינו, הייתי צריך לצאת מן הדרך בשבילי. כל אחד מצפה היה במוחו ובעיקר בלבנו שהשני יסייע לו ויתמוך בו, ועכשיו שהוא רואה שאינו כן, אלא הוא מתקוטט עמו ופועל כנגדו... והעוולה מבחינתו היא פי אלף.

זוהי הסיבה שאם נודע לו לאחד שידידו הקרוב אליו ביותר מנתק את הקשר אתו, פעמים שכדי לנקום בו, הוא הולך ומגלה בראש כל חוצות סודות אישיים שהוא יודע עליו. מה הפשט? הוא לא מצא נשק אחר? האם הוא התבונן בשיקול הדעת איך לנקום בו והגיע למסקנא שזהו הנשק הטוב ביותר? לא ולא! אלא יצר טבעי, הוא מרגיש שחבירו בגד בו. ואע"פ שחבירו לא עשה לו כדבר הזה, ורק התנתק ממנו כי הרגיש שאין הקשר מטיב עמו, מכל מקום הוא מרגיש כך.

כדאי לדעת מזה שתחושה זו היא תחושה קשה ביותר, כי כשיודעים להגדיר זאת, יכולים לעזור את מי שזקוק לעזרה בענין זה. עליך להבין שכאשר יש שני אחים שהאחד פועל בדבר מה כנגד השני, הלה אומר בלב: "איך הוא עושה לי כזאת? הלא אחיו אני! מה, הוא לא קולט עד כמה הוא מצער אותי? וכיון שכן, קשה לו מאוד לסלוח לו. נפשו אינה יכולה להבין מדוע אחיו עושה לו את העוולה, ואע"פ שהעוולה כשלעצמה אינה גדולה כל-כך, לא העוולה כואבת לו, אלא הבגידה, ודי לו בכך שהוא חושב לעשות לו את העוולה. כך הוא לגבי בני זוג שהתפרדו, וכך הוא בין אב ובניו. הקב"ה אמר לדוד: "הנני מקים לך רעה מתוך ביתך", והסוף היה שהתמרד כנגדו אבשלום בנו. כשבנו של אדם קם עליו לרודפו, הוא כאב גדול ביותר מחמת כך.

עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו

ולענייננו, הקב"ה לוקח אותנו אל הר סיני ואומר לנו שהיסוד הראשון שעליו בנוי כל התורה והמצוות הוא שיש לנו קירבה. אני רוצה לעשות אתכם לעם סגולה, אבל תחילה עליכם לדעת שיש לנו שייכות מיוחדת. אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. הייתי אתך כשהתייסרת בגלות מצרים, עכשיו קח בחשבון שאם אתה כיהודי לא תשמע לדברי וביום מן הימים תאמר אין לי כח לעשות עכשיו את המוטל עלי, או אין לי כח לשמור עכשיו את השבת, ייחשב לך הדבר כבגידה. מציאות היא, מה לעשות? מציאות שיש בינינו קירבה, ואם אתה פועל כנגדי, אתה נחשב כך.

הוא מתלונן על המגיד שיעור שאינו אוהב אותו

פעמים שההורים רואים שבנם עצוב וזקוק לעזרה ושולחים אותו למומחה, ושם אצל המומחה הוא יושב ומתלונן על הוריו והנה הוא מלא טענות על אביו ועל אמו. ויש שההורים תמהים ושואלים:

"איזה עוול עשינו לו שהוא מלא טענות כרימון עלינו?". וכן הדבר מצוי אצל תלמיד בישיבה קטנה מול המגיד שיעור שלו. הוא מתלונן על המגיד שיעור שאינו אוהב אותו. מהיכן אתה יודע שאינו אוהב אותך? הוא מתרעם עליך? "לא! אבל תמיד הוא מסתכל על אחרים ולא עלי ונותן לאחרים לענות ולא לי". ומה מתברר בסוף? בסוף מתברר שדברים של מה בכך מתפרשים אצל הילד כמלחמה, ובגלל כן הוא מחזיר מלחמה. וכשמדברים עם המגיד שיעור, המגיד שיעור מתחלחל לשמוע במה הבחור מאשים אותו. הוא שואל: "אני! אני שונא אותי?". הוא לא מבין אפילו במה מדובר. "מעולם לא הרמתי עליו את קולי ומעולם לא חשבתי עליו רע. אם הוא חושב שאינני מסתכל עליו מספיק, אקפיד להסתכל עליו יותר".

הדבר מצוי עד מאוד, וסיבת הדבר, כי מערכת הקשר של הרב והתלמיד צריכה להיות בנויה על קירבה, כמו שאמרנו חז"ל שאם התלמיד אינו מצליח בלימודו, אין זה אלא מפני שרבו אינו מסביר לו פנים. וכן מערכת הקשר של האב ובנו צריכה להיות בנויה על זה. באופן טבעי מצפה הבן לקירבה. הוא רוצה את הקירבה, הוא זקוק לה, וכך זה צריך להיות.

אפשר לראות איך החסידים אצל רבם מתפעלים מחצי חיוך שקיבלו ממנו. יש שהחסיד מדמיין שרבו אמר לו משהו או קרץ לו בעינו, ומתהלך בגלל כן כמאושר שבעולם. הוא זקוק כל-כך אל הקירבה. ואם קורה ההיפך מזה, זה כל-כך כואב לו. אפשר לחשוב מה רבו כבר אמר לו, אבל הכאב הוא כאב עצום.

מדוע הוא נפגע? כי אביו לא הסתכל עליו

ויסוד הדבר, כי מערכת הרב והתלמיד כמו מערכת האב והבן בנויה על קירבה, ועכשיו כשהאב מגיע לביתו לאחר יום עמוס, אע"פ שאינו צועק ואינו מעמיד פנים זועפות, אבל הוא טרוד בעניניו, הבן נפגע עד עמקי נשמתו. מדוע הוא נפגע? כי אביו לא הסתכל עליו. זה דבר פלאי. האב מתפלא - "מה כבר קרה? לא הסתכלתי עליך? מחר אסתכל עליך בלי נדר". אבל הילד פגוע, כי הוא אומר בלב: "באופן טבעי הייתי צריך לקבל ממך יחס של קירבה, ועכשיו נגזר עלי להיות תובע בפה ואתה עוד מסתכל עלי כעל משוגע. אתה יודע מה? אני צריך את קרבתך. לך מכאן! אני רוצה להכירך".

לא תמיד הילד מבטא את כל זה באותיות, אבל השורש אחד הוא, הילד באופן טבעי תלוי באביו, וכשאינו מקבל ממנו יחס, הוא מרגיש שבגדו בו. יש לכם מושג כמה ילדים בוכים? כאלה בכיות! כאלה קולות! - "לאבי לא אכפת ממני, לאמי לא אכפת ממני. הם מתייחסים אלי כאל נטע זר". חוסר היחס מתפרש אצל הילד כך, ובמידה מסוימת, זה נכון, כי כך הקב"ה סידר את הבריאה שתהיה קירבה בין אב ובן, וכשאין הוא מבטא בפניו את קרבתו, הוא בוגד בו. הנה דברים הרבה בשולחן ערוך וכל שכן בהשקפת התורה, עיקר פסולם הוא מפני שאין האדם זוכר שיש אלוקים בעולם. לא תמיד אני יכול להראות לך מה האיסור, אבל הצרה הגדולה ביותר היא שאתה מתנהג כאילו אין אלוקים בעולם. זכור את השי"ת, תחשוב עליו, וכשקורה לך איזה דבר, דבר אתו. הן כך כתב הרמ"א מיד

זקני הרה"צ רבי משה אליהו גראס זצ"ל, היה איש אמיד מאוד, הוא היה אוהב צדקה וחסד באופן בלתי נתפס, ותמיד היה מוצא כל מיני אמתלאות כיצד יוכל לתת כסף לעניים בלי שישימו לב שהם מקבלים צדקה

מתוך שיחה מיוחדת מכ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א
בגודל מעלת מצוות הצדקה והנתינה לזולת

יְיָ יִקְחוּ לִי תְרוּמָה (כה א)

ידוע הביאור שביארו בפסוק זה, שכל מה שהאדם עושה לעצמו הוא עושה, והנותן לאחרים הרי הוא אליבא דאמת לוקח לעצמו, כי ברכת ה' היא תעשיר, וככל שאדם מתחזק יותר באמונה בה' יתברך, כך הוא מתדבק יותר בקיום מצוותיו בלי שום חשש ודאגה לחסרון כיס שעלול להיווצר כביכול מהן, בידעו בידיעה ברורה שאין אדם השומע לקב"ה מפסיד. ובעניין זה שמעתי מפיו של איש צדיק וקדוש, שאמר שאם אדם היה יודע כמה גדולה החשיבות של כל מצוה וכל מעשה חסד שהוא עושה, הוא היה רודף כל ימיו אפילו אחרי השונאים הגדולים ביותר שלו, כדי לעשות להם טובה ולגמול עמהם חסד.

זקני הרה"צ רבי משה אליהו גראס זצ"ל, היה איש אמיד מאוד, בהונגריה שלפני המלחמה. הוא היה אוהב צדקה וחסד באופן בלתי נתפס, ותמיד היה מוצא כל מיני אמתלאות כיצד יוכל לתת כסף לעניים בלי שישימו לב שהם מקבלים צדקה.

דרכו היתה שהוא היה מוצא להם כל מיני עיסוקים שהוא לא היה זקוק להם בכלל, כדי שיוכל לאחר מכן ליהנות אותם במטבע הגונה כשכר על פעלם. הוא גם היה מלחין ניגונים, ולפעמים יכול היה לגשת לאיזה נער או ילד בן להורים עניים, ולומר לו שמאחר ויש לו ניגון חדש והוא רוצה שילמדו אותו, הוא מבקש ממנו שילמד את הניגון ולאחר מכן ילמד אותו לכמה ילדים נוספים, ובתמורה היה נותן לו סכום נכבד שייתן להוריו כשכר על 'טרחתו', וכך היה עושה בדרכים שונות, בהיותו חכם מחוכם למעשי צדקה וחסד בהצנע לכת.

למרות עושרו הרב, הוא היה מתגורר בבית פשוט, בלי שום פאר והדר, לא בפנימיות הבית ובוודאי לו בחיצוניות שלו. הבית נראה כמו עוד אחד מבתי העיירה ואף פחות מהם. ילדיו של הסבא היו שואלים אותו לא פעם, מדוע אינך נוהג כמנהג העשירים שמשפצים את הבית, מרחיבים אותו, דואגים לכך שצמחייה נאה תקיף אותו מכל צדדיו כמנהג בעלי בתים חשובים, למה הבית שלנו צריך להיראות כזה פשוט ואפילו קצת מוזנח? סבא היה דוחה את דבריהם ואומר להם שאין זו דרכה של תורה. יהודי שזכה לברכת ה' צריך להשתמש בה כדי לגמול חסד עם סובביו ולא כדי 'לנקר את עיניהם' בפאר והדר חלילה וחלילה.

כִּינֵס סָבָא אֶת יַלְדֵי סַבִּיב הַשּׁוֹלְחָן

כאשר הגיעו ימי הרעה והצר הצורך החל להשתלט על אירופה, ירדה קרנם של היהודים בעיני השלטונות המקומיים, ועוד לפני שבאו הנאצים הארורים ימ"ש כבר החלו רדיפות נגד היהודים העשירים בטענה שאת כל כספם עשו משל הגויים. בתוך זמן קצר, פשטו הגויים המוסתים על בתי היהודים העשירים וגירשו אותם, בזו את כל הרכוש והשתלטו על הבתים והקרקעות. אולם לביתו של סבא אף אחד לא פרץ, הוא לא נחשב בעיני הגויים לאיש עשיר, כי ביתו היה פשוט ודל, כמו בתי העניים של העיירה.

כינס סבא את ילדיו סביב השולחן, הוציא מהארון גמרא, מסכת בבא בתרא, ופתח בדף י"א: ת"ר מעשה במונבז המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת וחברו עליו אחיו וביתו אביו ואמרו לו אבותיך גנזו והוסיפו על של אבותם, ואתה מבזבזם? "אמר להם אבותי גנזו למטה, ואני גנזתי למעלה. אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו, ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו... אבותי גנזו דבר שאין עושה פירות, ואני גנזתי דבר שעושה פירות... אבותי גנזו [אוצרות] ממון ואני גנזתי אוצרות נפשות... אבותי גנזו לאחרים, ואני גנזתי לעצמי... אבותי גנזו לעולם הזה, ואני גנזתי לעולם הבא." "רואים אתם ילדי", אמר להם סבא, "כל העשירים האחרים שפיארו ורנממו את בתיהם והפגישו את עושרם, נאלצו להיפרד מכל כספם

המשך בעמוד 23

תיכף כשרבי שמואל הומינר ז"ל שמע את הדברים, נעץ במחותנו, רבי שמואל גוטפרב ז"ל, מבט משתאה והכריז: "שמוליק, אתה הוא שנתן כסף לדירות??? אתה זה שמחתן אותם??? הקב"ה מחתן אותם!, אתה רק שליח. אם אתה לא רוצה לתת, אני אתן"

שיחה מיוחדת מהגה"צ רבי בן ציון גוטפרב שליט"א
ראש ישיבת תורת ה' ומראשי קהילת 'המתמידים', על אמונה וצדקה

ויקחו לי תרומה (כה א)

רבים שואלים, מדוע השתמש הכתוב בלשון "ויקחו לי תרומה", הרי התרומה נותנים לכאורה ולא לוקחים. ולכאורה היה מתאים יותר לכתוב "ויתנו לי תרומה", והתשובה המפורסמת היא שכשיהודי 'נותן' לקב"ה כביכול, הוא בעצם לוקח ממנו, כי הקב"ה נאמן להשיב לכל אדם כגמולו הטוב, ומשלם שכר טוב לשומרי מצוותיו, ולכן כשיהודי נותן לקב"ה מחצית השקל, הוא זוכה בתמורה לקבל שפע ברכה משמי מרום בכפל כפליים, ונמצא לוקח הרבה יותר ממה שהוא כביכול נותן.

אמנם, נושא זה של אמונה, צריך חיזוק תמידי. כי התפיסה השטחית היא שבעולם הזה הכל מתנהג באופן טבעי, והאדם שאינו טורח לחזק ולהבעיר את אש האמונה היוקדת בקרבו, עלול להגיע חלילה למצב שבו הוא בכלל לא שם לב לכך שהוא מאמין בבורא כל עולמים.

לכן שומה עלינו לחזור ולעסוק בנושא זה של אמונה, וידוע מאמרו של הרה"ק מלכונין זיע"א, על הפסוק "האמנתי כי אדבר", על ידי שמדברים דיבורי אמונה, זוכים להגיע לאמונת הלב, ומוציאים אותה מהכח אל הפועל, וזו חובתו של האדם בעולמו.

אמנם, ידוע מאמר צדיקים, ובראשם בשמו של מרנא החזו"א זיע"א, שבזמנינו רואים את הקב"ה בחוש, בכך שיהודים שאינם משופעים בממון רב, מצליחים לחתן את ילדיהם בזה אחר זה, מתחייבים פי כמה וכמה מכפי יכולתם הכלכלית, עומדים הם בתשלומים ומצליחים לחתן את ילדיהם בלי עין הרע, וכל אחד ואחד יכול לראות סביבותיו אברכי כולל או בעלי בתים שאין ידם משגת יותר מהמינימום ההכרחי, ובכל זאת השיאו את ילדיהם בשמחה ובנחת.

אציג פה מעשה נפלא שאירע אצל אבי מורי

אציג פה מעשה נפלא שאירע אצל אבי מורי, הצדיק הקדוש המפורסם רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל, שהיה איש קדוש ופרוש מהבלי העוה"ז, וזכה להערכה רבה ועצומה אצל כל סובביו.

בבתינו לא היתה הפרוטה מצויה, אבל יהודים צדיקים תמיד עזרו לנו מתוך שהעריכו את צדקותו ופרישותו, ובימים כתיקונם לא היה טרוד יותר מדי מעול הפרנסה.

עם זאת, כשהגיע לשלב שבו היה צריך לחתן את הילדים, שהיא הוצאה גדולה מאוד, שכן אז היה המנהג שכל צד נותן חצי דירה לזוג הצעיר, ואף שמחירי הדירור לא היו כל כך יקרים כמו בימינו, עדיין היתה זו הוצאה כבדה מכפי יכולתה של משפחה ברוכת ילדים, שני הורים ו-15 ילדים בלי עין הרע...

אמנם בסיעתא דשמיא הגיע דודי הצדיק רבי שמואל גוטפרב זצ"ל, אחיו של אבא, שהכיר את רום מעלתו של אבי מורי, והחליט לנקוט בצעד לא שגרתי בעליל, [בעצם תמיד תמיד היה הדוד מסייע באופן נפלא לאחיו זצ"ל לפרנסת ביתו], וקיבל על עצמו את ההוצאה העיקרית של נישואי ילדיו של אבי מורי, כולל התשלום על הדירות, וכך נהג שלכל אחד ואחד מילדיו שילם על חצי דירה בבוא עת נישואיו, כמובן שהנהגה זו נתנה רוגע ושלווה לאבינו הקדוש להמשיך בעבודתו הקדושה.

ואכן, דודי רבי שמואל עמד בדיבורו, ולפני כל שידוך ושידוך שעשה אבי מורי, הגיע הדוד וחתם במו ידיו על 'זכרון הדברים' שעשו כמקובל, והתחייב לתת חצי דירה לזוג הצעיר, כשבתמורה גם המחוטנים התחייבו התחייבות דומה.

ויהי היום, ואחד מאחי הגיע לפרק 'האיש מקדש', והוצע שידוך שנשמע להורי שידוך מצוין. הם הלכו לפגוש את המדוברת והוריה,

היה זה ביום שישי, ערב שבת קודש, אמי מורתי שוחחה עם הנערה והתרשמה ממנה מאוד, ולאחר מכן שבו הורי הביתה, דנו בהצעה והחליטו שאפשר להתקדם לשלב הבא, כי מבחינתם מדובר במשפחה טובה, וכעת צריכים לראות מה יאמרו המדובר והמדוברת עצמם, ואם ייטב הדבר בעיניהם, אפשר להתקדם ולסגור שידוך בשעה טובה ומוצלחת.

אכן, הם עשו את השבת בהתרוממות הרוח, מתוך הרגשה שבקרוב מאוד בנם האהוב יזכה להתארוס בשעה טובה. שמחה, התרגשות, ציפיה...

אבל השדכן הסביר להם שאבי המדוברת מתעקש

אלא שבמוצאי שבת, כשהם הודיעו לשדכן על החלטתם, הוא התחיל קצת לגמגם... "אבי המדוברת אמר לו שאין לו יכולת לשלם חצי דירה", אמר השדכן, "ומאחר והבת שלו נערה כלילת המעלות, הוא בטוח שהוא יוכל למצוא מישהו שיסכים להתחייב על כל הדירה. וכי ההצעה של הבן שלכם נראית מצוינת, אבל רק באופן שיסכימו לתת את כל הדירה, אחרת, הוא יפנה על ימין או על שמאל וימשיך לחפש אחר הצעה אחרת..."

הוריי התנגדו תחילה לרעיון. מה זאת אומרת? הבן שלנו בחור מצוין, לא חסר לו שום דבר, ואין שום סיבה שנידרש לשלם יותר מהצד שכנגד. מה שמקובל זה שכל צד נותן חצי דירה, וגם אנחנו לא נחרוג מהנוהג הזה.

אבל השדכן הסביר להם שאבי המדוברת עומד על כך שהוא לא יכול לתת כלום לדירה של הזוג הצעיר, ולכן אי אפשר לגמור את השידוך עכשיו.

אבא חשב לוותר ולהמשיך הלאה. בעז"ה יבואו הצעות נוספות, הבן שלו באמת בחור טוב ואין לו שום סיבה לדאוג. אבל אמא התרשמה מאוד מהמדוברת ואמרה שהאמת היא שעל כזאת הצעה שווה לשלם יותר, וכסף ממילא מגיע מן השמים, אז מה זה משנה על כמה מתחייבים. אם הם רוצים דירה שלמה, שיהיה דירה שלימה. העיקר שיהיה שידוך טוב ושהזוג יהיה מאושר...

אבא שמע, סבר וקיבל, יש צדק בדבריה. אם ההצעה טובה, כסף זו לא סיבה להימנע משידוך טוב...

לא עבר זמן רב, והנה דודי רבי שמואל גוטפרב, הגיע לבית שלנו והרים קול זעקה. היה לא תהיה! בשום אופן לא עושים שידוך כזה: "קודם כל אתם מוציאים שם רע על הילדים שלכם", אמר רבי שמואל, "יגידו שאתם צריכים לשלם דירות שלמות כדי לעשות שידוכים, אולי יש לכם בעיה לא ידועה..."

"בנוסף, מי שמשלם את הדירה, הלא זה אני, ואני בשום אופן לא מסכים לכזה שידוך לא הוגן. מה פתאום שאנחנו ניתן דירה שלימה?"

אבל אמא עמדה על שלה... "זה הבן שלנו, אנחנו אלו שרשאים להחליט מה השידוך המתאים, ומי שרוצה לזכות ולסייע לנו מבחינה כלכלית, מוזמן. אבל אנחנו לא נוותר על שידוך רק בגלל שהדוד של

החתן לא מתלהב ממנו..."

אבא שלי היה ותרן עד אין קץ, לא התווכח עם אנשים אף פעם, וודאי לא עם אחיו אוהבו שכל כך עזר לו ודאג לו, אבל מה לעשות שאמא עמדה על שלה בתוקף, ואבא סבר שהיא באמת צודקת. כך הגיעו לידי ויכוח קטן בין שני האחים, האחד טוען זה בני זכותי להתקדם עם הצעת השידוך הזאת, והשני טוען עם כל הכבוד, ידוע שבעל המאה הוא בעל הדעה, אני משלם על הדירות לילדים, וצריך להתחשב בדעתי. הטענה שלו היתה די חזקה...

כשראה אבא שהוא ואחיו אינם מגיעים לעמק השווה, הציע לאחיו הצעה מעניינת: "הרי יש לך מחותן ירא ושלם, הגה"צ רבי שמואל הומינר זצ"ל, בעל 'עבד המלך', מה דעתך שניגש אליו ונבקש ממנו שידוך בינינו 'דין תורה'. שהוא יחליט הצדק עם מי, וכאשר יחליט כך נעשה בלי להתווכח".

דודי רבי שמואל גוטפרב זצ"ל הסכים על אתר. הוא הכיר את מחותנו כאיש מעלה גאון וצדיק, והחליט לקבל את ההצעה. כך הם ניגשו יחד לרבי שמואל הומינר זצ"ל, וביקשו ממנו שישפוט ביניהם, עם מי הצדק.

האבא זצ"ל טען שדבר פשוט הוא שזכות הכרעה בשידוכים הם רק ההורים אבא ואמא, והאריך בזה. ותיכף ומיד קם דודי רבי שמואל זצ"ל וטען שבנידון זה, זכות ההכרעה שלי הוא כי אני הוא שמחתן את ילדי אחי, ועוד שהמדובר הוא בחור מצוין, וחצי דירה זה די והותר. וכמאמר הידוע 'ווער עס האט, די מאה ער האט די דעה', מי שאצלו הכסף לו הדעה וההכרעה.

תיכף כשרבי שמואל הומינר ז"ל שמע את הדברים, נעץ במחותנו, רבי שמואל גוטפרב ז"ל, מבט משתאה והכריז: "שמוליק, אתה הוא שנתן כסף לדירות??? אתה זה שמחתן אותם???"

"הקב"ה מחתן אותם!", זעק רבי שמואל הומינר, "הלא רק הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא לבדו משלם את הדירות. אתה רק שליח. אם אתה לא רוצה לתת, אני אתן, תביאו לי את זכרון הדברים ואחתום על ההתחייבות. מה זה משנה מי חותם? מי שנותן את הכסף זה הקב"ה בכבודו ובעצמו".

וכששמע דודי ר"ש גוטפרב דיבורים האלו, תיכף התחייב לתת את כל הדירה, ובאותו היום חתם על זכרון הדברים באמונה תמימה ושלמה שהקב"ה יזכה אותו למלא את התחייבותו בנקל ובכבוד. ב"ה בשידוך זה קמה לה משפחה לתפארת, בית מלא ברכת ה', שנבנה מהכסף ששלח הקב"ה דרך דודי רבי שמואל גוטפרב זצ"ל.

הוא אמר לי מיד שזאת שאלה שצריכים לשאול את מרן הגרי"ש אלישיב

ברצוני לסיים במעשה נורא שהיה עמי לפני שנים, ושב ראיתי וגם הראיתי לאחרים עד כמה נטועה האמונה עמוק עמוק בלבו של כל יהודי.

אחד מבוגרי ישיבת ה'מתמידים', היה הר"צ רבי משה הופמן זצ"ל, מחשובי התלמידים שזכינו להעמיד. הוא היה איש צדיק ומסור בלב

ונפש לאחינו בני ישראל, ובמיוחד אוותה נפשו להביא מזור רוחני ושמחה לליבם של יושבי חושך וצלמוות, האסירים ברחבי הארץ. גם מרן הגר"ח קנייבסקי זיע"א, העיד בכתב ידו על רבי משה הופמן בזה הלשון שהוא היה "צדיק, בעל יסורים גדול וקיבלם באהבה, ושהיה מרביץ תורה לרבים".

במסגרת פועלו היה רבי משה בהיכרות קרובה עם כל הדרגים הבכירים של האסירים, הוא שמר על קשר טוב על כל חלקי המערכת, ותמיד היה מעורב בעזרה להם, דאג לשפר את תנאיהם היה משתדל עבורם שיקבלו שחרור להשתתף בשמחות משפחתיות וכדו', והיה מוסר להם שיעורי תורה בלי סוף במסירות עצומה, מקרבם לתורה ולתשובה.

מדי פעם היה קורא לי ומזמין אותי לבוא לקחת חלק בפעילות הקודש שלו, ואני השתדלתי לסייע לו כי באמת היתה זו מלאכת קודש, ואם ר' משה חושב שאני יכול להיות לעזר, זאת היתה זכות גדולה עבורי.

באחת הפעמים הציע לי רבי משה הצעה שלא ידעתי אם להיענות לה או לא. התברר שבהנהלת השירות, החליטו לעשות כינוס מיוחד לנושא של הכרת היהדות החרדית, רצו להכיר להם קצת מושגים על הציבור החרדי, במה הוא דוגל, מה הם הדברים החשובים שלו וכדו'.

ביקשו מרבי משה הופמן שישגי רב חרדי שידבר בכינוס הזה, והוא הציע לא פחות ולא יותר... אותי, הירושלמי השורשי עם 'כובע סופר', ומראה ירושלמי מובהק, במטרה לקרבם לאבינו שבשמים.

התלבטתי מאוד אם להיענות להצעה, האם נכון בכלל ללכת למקום כזה? מה לי ולאנשים האלו? הם הרי לא באים כדי להתקרב לתורה, רק לומר ולספר שהקשיבו להרצאות ולהראות 'כשרים אנחנו', והרי אנו מכירים מי הם החרדים...

מצד שני, יהודים רחוקים משמירת תורה ומצוות רוצים לשמוע אותי, יש לי הזדמנות לדבר איתם על אמונה, האם יש לי זכות לסרב???

עליתי עם השאלה הזאת אל מורי ורבי, הגר"ל מינצברג זצ"ל, ושאלתי את פיו, הוא אמר לי מיד שזאת שאלה שצריכים לשאול את מרן הגר"ש אלישיב, ואכן הגעתי לרב אלישיב והצגתי בפניו את השאלה. מרן הגר"ש אלישיב, השיב על אתר שזאת מצוה גדולה ללכת לכינוס הזה. יהודים רוצים לשמוע קצת 'אידישקייט', אי אפשר לסרב להם, ובמיוחד, כך אמר הרב אלישיב, שמדובר בעזרה לאסירים שזה חסד גדול מאוד.

לא זו בלבד, אלא שמרן הגר"ש אלישיב אף הוסיף ובירך אותי שיהיה לי הצלחה גדולה מאוד.

אמרו לי שביום פלוני בשעה פלוני יחכה לי נהג מתחת לבית, וייקח אותי לכינוס. כשירדתי מביתי חיכה לי כבר הנהג ותיכף ראיתי בו שוטר במדיו, הרגשתי קצת לא בנוח לנסוע בכזאת מכונית, אבל לשמחתי הדרך עברה במהירות, והובאתי לאולם כנסים ברחובות. היו שם קצינים בכירים מאוד, עורכי דין ופרקליטים, בכירי המשרד לביטחון פנים, כ-100 איש היו שם.

עליתי לדבר, הקהל היה קשוב מאוד, והרגשתי שדברי עושים מעט רושם על המאזינים. אבל אז קם אחד הקצינים שם וצעק בקול: "זה לא משנה מה שתגיד, אני לא מאמין בכלום". עצרתי את דברי, ניסיתי להבין את הקשר בין מה שאני אמרתי לבין מה שהוא אמר,

אבל לא היה בדבריו שום קשר לדיבורי רק התרסה. המשכתי לדבר, וכעבור כמה דקות הוא שוב הכריז את ההכרזה שלו, וכך חזר הדבר ונשנה עוד מספר פעמים, כשהוא בכל פעם קם ומצהיר בפה מלא שאין לו חלק באלוקי ישראל רח"ל, הוא לא מאמין בכלום... אפילו הקצינים האחרים בחדר לא הבינו מה הוא רוצה, והיסו אותו: "מה זה קשור עכשיו. האיש מדבר לעניין, תן לו לומר את דבריו, ואחר כך תגיד במה אתה מאמין ובמה לא..."

הנאום שלי הסתיים, והיתה הפסקה שבה קמו כולם לבר לשתות קפה ולאכול מאפה... אני כמובן הסתפקתי במים שמזגתי לכוס חד פעמית, אז עלה בס"ד בדעתי לגשת אליו ולשוחח אתו, וכך עשיתי ניגשתי לאותו אחד שהתריס כלפי, והתחלתי לשאול אותו בקול בפני כל הקהל בן כמה הוא, אם הוא נשוי וכו'... ותוך כדי השיחה וכו' הוא סיפר לי שיש לו ילד אחד, ואני התעניינתי בן כמה הוא, מתי נולד הילד וגם... מי היה המוהל שלו. הוא סיפר לי מי היה המוהל ואיפה עשו את סעודת הברית, ואני שמרתי את הדבר... את כל השיחה הזו ניהלנו בקול רם.

אבל אז כל החברים שלו התנפלו עליו ושיתפו איתי פעולה

שלוש דקות לאחר מכן, כשהוא כבר היה שקוע בשיחה עם אחד מחבריו, דפקתי על השולחן והיסייתי את הנוכחים: "אני מבקש מכל הבכירים כאן לטפל באחד האנשים הנמצאים כאן, ודורש שתפתחו בחקירה נגדו". כולם היו בהלם, לא הבינו על מה אני מדבר, ואז הצבעתי על אותו קצין ואמרתי להם: "האיש הזה, בלי שום בושא פצע את בנו כשעשה לו ברית מילה! יש לטפל בו.

"אכן, יהודי שמאמין בבורא עולם עושה ברית לבנו כי כך הוא מצווה. אבל אחד שלא מאמין בכלום, למה עושה מעשה זה לבנו, סימן שהוא איש מסוכן מאוד, צריכים להוציא את הילד מחזקתו ולהעביר אותו לרשויות הרווחה".

הקצין לא האמין למשמע אזניו, הוא רצה לענות לי, אבל אז כל החברים שלו התנפלו עליו ושיתפו איתי פעולה. ראיתי בחוש שברכתו של הרב אלישיב מתקיימת באותם רגעים, שתהיה לי הצלחה גדולה. "כן כן", שאגו לעברו החברים החילונים שלו... אה? אתה בעצמך אומר שאתה לא מאמין בבורא עולם ובתורה. אז למה עשית את זה לבן שלך? אה!!! כנראה שאתה כן מאמין..."

כך הם המשיכו לסנטו בו ולתקוף אותו, עד שהוא נאלץ להודות שבעצם הוא כן מאמין בבורא עולם...

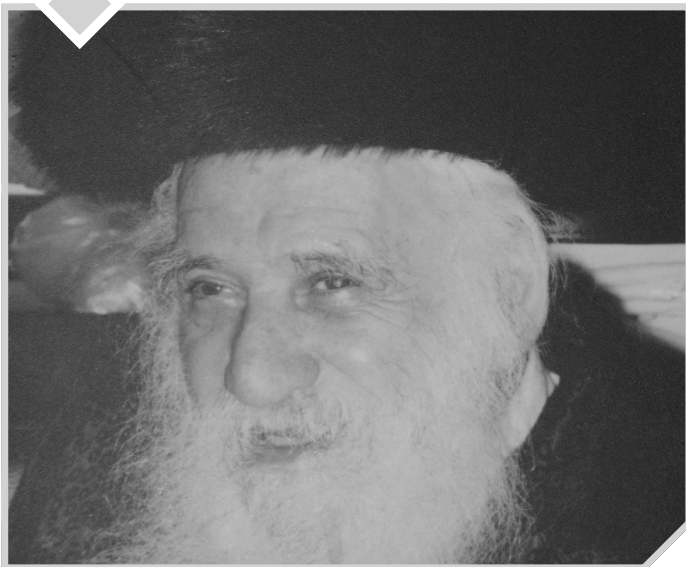
ההצלחה היתה כל כך גדולה, שאחרי מספר שבועות קיבלתי מכתב רשמי, בו הם הודו לי בחום וכתבו לי שלנוכח התרומה הגדולה שתרמתי לארגון ולאנשיו בהבנת עולמם של החרדים, הם החליטו להעניק לי מילגה מיוחדת, אותה סירבתי לקבל...

המעשה הזה, המחיש לי ביתר שאת את מה שתמיד ידעתי, שהאמונה נמצאת בליבו של כל יהודי. גם מי שלא מרגיש את האמונה, צריך לדעת שהיא נטועה עמוק בלבו.

'הצטערתי צער רב על כך שאירע לי מקרה שכזה, ותוך כדי נזכרתי שיש בהלכה גם פיתרון לפדות את התענית בצדקה. בו במקום הוצאתי את הארנק, לקחתי שטר של חמישים שקלים, סכום שהיה אז גדול מאוד, יכלו לקנות עם זה ארוחה למשפחה שלימה, הכנסתי את השטר לכיס האחורי כדי להקצות אותו לצדקה באופן מייד'

שיחה עם הסופר הנודע הרה"ח ר' יאיר וינשטוק שיחי', על דמותו של הצדיק הפלאי רבי אשר פריינד זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

אחת מדמויות ההוד המפורסמות של ירושלים, היתה דמותו של הצדיק הפלאי רבי אשר פריינד זצ"ל, רב ומורה דרך לרבים ששיחרו לפתחו, ובד בבד בטל ומבוטל בפני כל אדם, בענווה שאי אפשר לתאר ולשער. עשרות אלפי יהודים נהנו ממפעלותיו, ורבים נהנים עד היום מפירות מעשי החסד שעשה, כשהקים, ייסד טיפח וניהל מוסדות ומפעלי חסד עצומים, כמו פרויקטים של דיור מוזל בירושלים ובאשדוד, רשת צרכניות מוזלות שהביאו הרווחה לבתיהן של משפחות רבות כל כך, מרפאות שיניים מוזלות, בית החלמה לילודות, בתי כנסת, מקוואות, ישיבה, הכנסת אורחים במירון, אולם שמחות שבו הוקמו רבבות בתים בחתונות שנערכו במחיר עלות, וללא שום מטרת רווח, ועוד ועוד.

שוחחנו עם נכדו אהובו, הסופר הנודע הרה"ח ר' יאיר וינשטוק, שזכה להיכנס לביתו של רבי אשר, כנכד, לאחר שנשא לאשה את נכדתו, בת לבתו הגב' לאה קלירס, שהיתה מנהלת את רשת מרפאות השיניים המוזלות שהקים אביה, ורעייתו של הרה"ח ר' שמואל קלירס זצ"ל, איש חינוך ירא ושלם אשר לימים ניהל את המכון למורים של החינוך העצמאי.

הרב וינשטוק זכה גם להנציח את מורשתו של הסב הדגול בספר מיוחד שחיבר עליו ועל דרכו בקודש. את שמו של הספר נקב בפשטות כמו של האיש 'ר' אשר'. בלי תארים מופלגים ובלי סופרלטיבים בלתי נגמרים.

והוא היה אומר שהמתנה היא עצמה חלק מהדרך לישועה

"כזה היה סבא", הוא מסביר בשיחה עם 'לקראת שבת', "הוא לא הסכים שיקראו לו רבי או אדמו"ר. אבוי למי שהעז לכנות אותו בכינוי כזה, הוא היה נוזף בו בחומרה רבה על כך. שנים רבות לא הרשה לתלמידיו לכנותו אפילו בכינוי הפשוט 'ר' אשר' שבו מכנים כל אדם מהשורה. הוא אילץ אותם לקרוא לו בשמו 'אשר', בלי שום תוספות. רק לעת זקנתו לא היה מקפיד עם מי שקרא לו 'ר' אשר',

אבל גם אז ההיתר הזה היה מוגבל לכינוי המינימלי 'ר', וחלילה וחס שום תואר מעבר לכך.

"בשנים הראשונות לאחר נישואי, התגוררנו בקרבת ביתו של הסבא ר' אשר", מספר הרב וינשטוק. "אני התגוררתי ברח' 'שרי ישראל', ואילו סבא התגורר ברח' דון יוסף נשיא, לא הרחק משוק מחנה יהודה. נוהג הייתי להתפלל באותם ימים את תפילת השחר בשטיבלך שברח' רשב"ם, ובדרך חזרה הביתה לאחר התפילה, הייתי סר לביתו של הסבא, כדי להתברך מפיו בברכת 'בוקר טוב', ולשמוע ממנו כמה דיבורים של אמונה לפני שאמשיך לשגרת יומי. "כמוכן שלא תמיד יכולתי להיכנס אליו. הרי אנשים באו אליו מכל קצווי ארץ כדי להתיעץ ולהתברך מפיו. כמעט תמיד היה מישהו שישב בחדרו ושוחח עמו, עוד גבאי או שניים שהסתובבו בבית, היו כמה אנשים שהמתינו בחדרי הבית השונים, לתורם להיכנס אל ר' אשר, ואנשים שחיכו גם בחצר, כי עוד לא הגיע תורם להיכנס אל הבית..."

"ההמתנה שם יכלה להימשך שעות, אפילו שעות רבות. היו מקרים שאנשים נדרשו להמתין יומיים ושלושה עד שזכו להתקבל בחדרו. היה לו עניין מיוחד בזה, והוא היה אומר שההמתנה היא עצמה חלק מהדרך לישועה, כי על ידי הייסורים הללו של המתנה ממושכת בלי

לדעת כמה זה הדבר ייקח, חוסכים ייסורים אחרים וקשים הרבה יותר."

באותם ימים לא היינו הולכים לרופאים

"אומנם הוא לא עשה לנו, בני המשפחה והנכדים, פרוטקציה מיוחדת. לא פעם היינו צריכים להמתין בתור כמו כולם, שעות על גבי שעות, אם רצינו להיכנס אליו להתייעצות או שאלה. אבל אני הייתי מנסה כל בוקר את מזלי, הייתי ניגש לגבאי שהיה מכניס אותי כי אני נכד, ואני תפסתי את ר' אשר במסדרון כשהוא יצא לרגע מחדרו וכדו', לפעמים הייתי מנצל רגע של הפוגה בין האנשים שנכנסו אליו בתור, הייתי רק אומר לו 'בוקר טוב', הוא היה עונה לי 'בוקר טוב' ועוד כמה משפטים של חיזוק באמונה, ודי היה לי בכך, מייד הייתי יוצא כדי שלא לעכב ולא להפריע לתור.

"במקרים רבים אכן נאלצתי לוותר כי ראיתי שאני לא מוצא דרך עוקפת ועלי להמתין בתור, אם לא היתה לי סיבה מיוחדת באמת הייתי מוותר ומנסה את מזלי שוב למחרת.

"באותם ימים לא היינו הולכים לרופאים ולא למומחים בשום תחום. כל הדבר הקשה הבאנו לר' אשר והוא היה הכתובת לכל שאלה. הילד לא מרגיש טוב? הולכים לר' אשר. במרפאה השכונתית לא הכירו אותנו בכלל ואנחנו לא הכרנו אותה.

"פעם סבלתי מאבנים בכליות, מי שמכיר יודע שזה כאב נורא ואיום. הייתי מאפיר מרוב כאב. לימים שמעתי מאחות בחדר מיון, שאמרה שאצלם בעבודה יש כלל ידוע שאם רואים חולה שאינו סובל מפציעה כלשהי, ומתייסר בייסורים נוראיים, בכאב חזק יותר מכל סוגי הכאבים המוכרים, סימן ברור הוא שהוא סובל מאבנים בכליות... וזה בדיוק מה שהרגשתי אז.

"סבא כואב לי, זה כנראה אבנים

בכליות. מה עושים?"

"הלכתי לר' אשר ואמרתי לו, "סבא כואב לי, זה כנראה אבנים בכליות. מה עושים?"

"ר' אשר השיב לי שאקח כוסית עם שמן זית, על זה אטפטף מעט מיץ לימון, ואשתה אותה על קיבה ריקה בבוקר כשאני קם, וכך עלי לעשות במשך ארבעה ימים.

"שמעתי לדבריו, למחרת בבוקר מילאתי כוסית עם שמן זית, טפטפתי מיץ לימון ושתיתי. הטעם של זה היה כל כך גרוע שפשוט התחלתי להקיא. ההרגשה היתה כל כך רעה, שהחלטתי לוותר על הטיפול הזה, ולא המשכתי לשתות.

"עברו כמה שבועות ושוב תקף אותי כאב נוראי, חזרתי לסבא ואמרתי לו שהכאבים חזרו, שיברך אותי שהכאב יחלוף כלעומת שבא.

"סבא הסתכל עלי ואמר לי: "יאי, האם עשית מה שאמרתי לך? שתית שמן זית עם מיץ לימון במשך ארבעה ימים, או לא???"

"אמרתי לו את האמת. ניסיתי פעם אחת, זה היה נורא, ולא חזרתי על זה שוב... "אתה מתחכם", הוא אמר לי, "אתה מתחכם ויש לך

טענות. תשמע מה אני אומר לך ותעשה בדיוק כמו שאני אומר לך, קח כוסית, שים שמן זית, על זה תשים כפית מיץ לימון ותשתה על קיבה ריקה. לאחר מכן שתה כמה כוסות מים, וכך תעשה במשך ארבעה ימים רצופים, מדי בוקר!"

"הפעם כבר למדתי את הלקח, שתיתי את ה'תרופה' הזאת ארבעה ימים, וביום הרביעי יצאה האבן מעצמה בצורה טבעית, אבן גדולה מאוד, יצאה לבדה מהגוף, בגלל כמה טיפות של לימון עם שמן זית..."

באותו יום היו לי ארבעה דברים חריגים...

"פעם אירע לי מקרה מצער מאוד", מספר הרב וינשטוק, "התפללתי שחרית בשטיבלך, כדרכי מדי בוקר, וכשחלצתי את התפילין עשיתי איזו תנועה לא מוצלחת, והתפילין של ראש עפו לי מהיד ונפלו על הרצפה רח"ל. החבטה היתה חזקה ואחת הפינות של התפילין שקעה פנימה, הייתי צריך לתת את התפילין לתיקון באותו יום, כי הן ממש איבדו את צורת הריבוע שלהן, שזה כידוע דבר שמעכב מבחינה הלכתית ואי אפשר לצאת ידי חובה בכאלו תפילין.

"כולנו יודעים שכשנופלים תפילין על הרצפה צריכים לצום. אני הצטערתי צער רב על כך שאירע לי מקרה שכזה, ותוך כדי נזכרתי שיש בהלכה גם פיתרון לפדות את התענית בצדקה. בו במקום הוצאתי את הארנק, לקחתי שטר של חמישים שקלים, סכום שהיה אז גדול מאוד, יכלו לקנות עם זה ארוחה למשפחה שלמה, ויותר. הכנסתי את השטר לכיס האחורי כדי להקצות אותו לצדקה באופן מידי, ותכננתי שכשאעבור דרך ביתו של סבא ואכנס אליו לברכת 'בוקר טוב', אשאל אותו אם אני יכול לצאת ידי חובת תענית בצדקה, ואם סכום של חמישים שקלים הנו סכום מספיק בכזה מקרה.

"האמת שלקחתי סיכון מסוים, כי ר' אשר היה מאוד מחמיר בצומות. כשמישהו היה שואל אותו אם הוא יכול לצום בתענית ציבור לנוכח מצבו הרפואי שאולי לא מאפשר זאת, ר' אשר בדרך כלל היה מורה לצום והיה לוקח על כתפיו את האחריות שלא יארע מזה כל נזק.

"אני עצמי באתי לשאול אותו פעמים רבות בשמם של הורי המנוחים, שניהם היו חולי לב, אבל ביום כיפור הם כן רצו לצום והיו שולחים אותי מדי שנה לר' אשר, לשאול אותו אם הם יכולים לצום.

דומני שבמשך עשר שנים הם צמו 'על הכתפיים' של ר' אשר. "בהתחשב בכך, ידעתי שיתכן מאוד שהתשובה שלו תהיה שאני צריך לצום, ולא לפדות את התענית בכסף.

"באותו יום היו לי ארבעה דברים חריגים... כשהגעתי ראיתי שהחצר שמסביב לביתו היתה ריקה מאדם... 'זה ממש מופת' חשבתי לעצמי... בדרך כלל יש אנשים שממתנים בחצר. כשנכנסתי הביתה ראיתי שגם הבית ריק, אין אף אחד שממתין. עוד מופת... לא זו בלבד אלא שלא היה אף גבאי, גם זה מאוד חריג, ומעל לכל ר' אשר ישב לבד בחדרו בלי אף אחד והדלת היתה פתוחה, הוא ישב והביט נכחו כאילו הוא מחכה לי.

"ברגע שנכנסתי לחדר, עוד לפני שפתחתי את פי והצגתי את שאלתי הוא פנה אלי ואמר לי: "הו יאי, טוב שבאת, אני בדיוק צריך חמישים שקלים לאיזה עניין של צדקה. יש לך חמישים שקלים

"אז הייתי צעיר, היה לי כח להתענות 40 תעניות. היום אני כבר זקן, ואין בכוחי לעשות זאת..."

"אם הייתי נשאר בצלו של ר' אשר", אמר לי ר' מנחם פרוש

בשנת תשנ"א, עבדתי אצל שלוחא דרבנן הרב מנחם פרוש. כתבתי עבורו את הזיכרונות שלו. העבודה הזאת נמשכה כשנה וחצי, ובאותה עת הייתי משוחח אתו רבות, על אביו הרב משה פרוש, על חייו שלו, גדולי ישראל שזכה להכיר, ופעלו לאורך השנים. באותה עת סיפר לי ר' מנחם, שבצעירותי הוא היה מתלמידו של ר' אשר פריינד: "כשהיינו צעירים, כל בחור ירושלמי ידע שמי שמבקש להתעלות ברוחניות, מקומו אצל ר' אשר. גם אני הגעתי אליו ודבקתי בו לאורך תקופה. "אם הייתי נשאר בצלו של ר' אשר", אמר לי ר' מנחם פרוש, "הייתי נראה היום אחרת לגמרי, הייתי זוכה להיות בן עליה של ממש, אבל החיים גררו אותי למקומות אחרים, ומשמים הועידו לי עשייה ציבורית". באותה הזדמנות הוא סיפר לי, שלא פעם הוא התלווה לר' אשר, אותו הגדיר 'צדיק הדור', לתפילות בקבר רחל ובמערות המכפלה בחברון: "הוא היה מגיע לשם בלילות, פותח ספר תהילים, ובמשך שעות זועק את פרקי התהילים בקול בכיה ותחנונים. היה זה מחזה נורא הוד לראותו מתפלל בכזאת דבקות והשתפכות הנפש, מעולם לא ראיתי אדם שהתפלל כמו ר' אשר", אמר לי ר' מנחם פרוש, "מעולם לא ראיתי אדם כזה".

המשך השיחה בגיליון של השבוע הבא א"ה

לתת לצדקה?" אל מול עיני הנדהמות הוא גם הרים את ידו והצביע על הכיס האחורי שלי, שבו הנחתי מקודם שטר של חמישים שקלים כדי לתת לצדקה אם הוא יורה לי לנהוג כך... "כבר לא הייתי צריך להציג את השאלה. קיבלתי את התשובה החדה וברורה. שלפתי את השטר ונתתי לו בשמחה גדולה". אם בצומות עסקיני, אני רוצה לספר דבר נורא ששמעתי מפיו של בעל המעשה עצמו: אדם זה היה מתלמידיו של ר' אשר. הוא הגיע אליו ושפך את מררתו וצערו העצום על כך שאחד מילדיו אינו הולך בדרך הישר. הוא ניסה לדבר על לבו של הבן, לקרב אותו בכל דרך, אבל הוא אוטם אוזניו משמוע, ומתדרדר מדחי את דחי. ר' אשר שמע אותו, השתתף בצערו, נאנח עמוקות, ובירך אותו שיזכה לראות נחת מכל ילדיו, ובכללם גם הילד הזה שיזכה לחזור לדרך הישר. עברה תקופה ושום דבר לא השתנה לטובה, בכל הקשור לאותו ילד. הוא שב לר' אשר ובכה לו בדמעות שלישי, ושוב ר' אשר נאנח, השתתף בצער, בירך ואיחל, וגם הפעם לא חל שינוי ניכר לעין. אחרי כמה פעמים שהוא בא והתחנן על נפשו ועל נפש בנו, התפרץ אותו יהודי בשאלה נוקבת.

"הרי אני מכיר את שמעון שמעונוביץ (שם בדוי), אני זוכר שלפני שנים רבות הוא התרחק מאוד מדרך הישר והטוב, ואתם, ר' אשר, הצלחתם להחזיר אותו בתשובה שלימה, והיום הוא אברך משי בן עלייה של ממש. למה רק לשמעון שמעונוביץ יכולתם לעזור ולבן שלי אתם לא יכולים? אני רוצה שכמו שהחזרתם אותו בתשובה תחזירו בתשובה גם את בני, שגם אני אזכה לראות אותו עולה ומתעלה בדרך התורה והמצוות. נאנח ר' אשר עמוקות והשיב לו בשאלה: "ואתה חושב שזה בא לי בקלות??? ארבעים תעניות התעניתית בשביל שמעון שמעונוביץ עד שמשכתי אותו מתהום החטא והחזרתי אותו בתשובה שלמה.

המשך מעמוד 2 | הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

אפשר לראות איך החסידים אצל רבם מתפעלים

בתחילת השולחן ערוך שכל ענין הצניעות בנוי על זה. האדם יודע שהקב"ה נמצא אתו וממילא הוא מדבר בהתאם ומתנהג בהתאם. הקב"ה אומר: אם אתה נמצא במצב כזה, אנו קרובים, וכיון שאנו קרובים, אע"פ שקורה לך איזה מכשול, אנו מסתדרים. אדרבה! אני עוזר לך. אבל אם אתה מתנהג אלי בקרירות, אתה בוגד בי ואין לך עוון גדול מזה. זוהי ההקדמה לעשרת הדברות. גש לכל מצוה מתוך הכרה זו שאתה קרוב מאוד אל ה' ועליך לעשות הכל כדי לחזק את הקרבה ולהיזהר מלפגוע בה. ועוד נקודה אחת: יש שהאדם צריך לעשות החלטה שיתכן שתכאיב לזולתו, אבל היא החלטה מוצדקת. למשל, הוא רוצה לחתן באותו ערב שחבירו בקהילה מחתן בו. הוא אומר: "לא נורא! החתנים

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל?

חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

באותו שבוע, נדרש אבי מורי הר"ר נתן ז"ל, לפרוע הלוואה בסכום גדול מאוד, ולא היה לו שמץ של מושג כיצד יצליח להשיג את הכסף. יום הפירעון כבר הגיע, והלחץ התגבר, אצל אבא לא היה מושג שלא לעמוד בדיבורו, בוודאי בעניינים הנוגעים בממון, וכעת הוא נדרש לפרוע חוב גדול, ואין לו שום רעיון מהיכן לגייס את הכסף

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה',
על נתינה שהיא לקיחה - במקדש ובבית

"ויקחו לי תרומה" (כהב)

אבי מורי, הר"ר נתן ז"ל, רגיל היה ללכת בכל שבת בסעודה שלישית לשמוע את דברי תורתו של הרה"צ רבי משה מנדל זצ"ל. הנוהג המקובל שם היה, שלאחר תפילת ערבית של מוצאי שבת, והבדלה על הכוס, היה הקהל עובר בסך לפני הרב כדי להתברך בשבוע טוב. לפעמים היה הרב זצ"ל עוצר את שטף ה'שבוע טוב' שאמר לעוברים לפניו, והיה משחיל איזו ברכה מיוחדת לאחד האנשים, ומיד לאחר מכן שב ומאחל 'שבוע טוב' לשאר העוברים לפניו. היו צריכים לחדד את האוזניים כדי לשמוע את דבריו, ולהבין את המסר או הברכה הטמונים בהם.

באחת הפעמים כשעבר אבי מורי להתברך, עצרו הרב מנדל ואמר לו "יודע אתה שהשם 'נתן' ניתן לקרוא ישר והפוך, לאמור: שכשאתם נותן הוא לא נותן הוא מקבל!"

הדברים נאמרו לו בתקופה שרכש דירות לשניים מבניו ומצבו הכספי היה קשה מנשוא. המשפט הקצר והקולע שאמר לו הרב זצ"ל, בא לאוזניו כמים קרים על נפש עייפה. הוא נותן הרבה, אבל בעצם הוא מקבל.

ואכן, ברכתו של הרב התגשמה במהירות... לאבא היה קרוב משפחה חשון ילדים ל"ע, שהיה חולה והיו צריכים לטפל בו במסירות ובאורך רוח. אותו קרוב משפחה היה משופע בממון, אבל מעולם בטבעו היה קשה לו מאוד לשחרר ממונו לזולתו, כך שלא נתן לאבא תמיכה כספית קודם לכן.

באותו שבוע, לאחר שהתברך מפי רבי משה מנדל, נדרש אבי לפרוע הלוואה בסכום גדול מאוד, ולא היה לו שמץ של מושג כיצד יצליח להשיג את הכסף. יום הפירעון כבר הגיע, והלחץ התגבר, אצל אבא לא היה מושג שלא לעמוד בדיבורו, בוודאי בעניינים הנוגעים בממון שבהם צריכים משנה זהירות, וכעת הוא נדרש לפרוע חוב גדול, ואין לו שום רעיון מהיכן לגייס את הכסף.

בצר לו נשא תפילה חמה לבורא עולם, והמשיך את שגרת יומו, בתקווה שיצליח לחשוב על רעיון טוב בהמשך. הוא הגיע לבקר אצל קרוב המשפחה, כמו שעשה בקביעות שלוש פעמים בשבוע, לטפל

בפצעיו, להחליף לו תחבושות, ולהפיג את בדידותו. לרגע לא חשב לקבל ממנו תמורה כלשהי, אבל הפעם שינה הדוד את טעמו, ביקש מאבי שיפתח מגירה פלונית, ויוציא משם סכום כספי נכבד, שכיסה לאבא את החוב שהיה עליו לפרוע באותו היום.

אז הבין אבי את דברי הרב, אתה נראה לך שאתה נותן, אתה בעצם מקבל! הוא בא לתת לקרובו תמיכה פיזית ונפשית, ובעצם קיבל סיוע כספי גדול מאוד, בדיוק ברגע הנכון.

התורה פותחת "ויקחו לי תרומה" - וזה פלא, הדרישה היתה לתת לא ליטול, ומה הפירוש ויקחו לי תרומה? המסר שהתורה נותנת הן הן הדברים, אנשים נותנים צדקה ובטוחים שהם הקריבו ממונם, אנשים מסייעים לזולת ובטוחים שהם הקריבו משעותיהם היקרות, מכוחם ומרצם. הם לא נותנים כלום, הם מקבלים! אתה לא נותן תרומה, אתה לוקח תרומה!

מעשה בהורים צעירים שהיה להם בן יחיד

יש כאן מקום רב ללמוד לימוד חשוב על דרך הרמז.

הלא כל התרומה הגדולה כאן היא לצורך הקמת המשכן - הבית המשותף שלנו עם הבורא יתברך. כדי לזכות לדור יחדיו עם הקב"ה, עלינו לתת בנדיבות לב, עם רצון ושמחה, מתוך הכרה ברורה שזה העסק המשתלם ביותר, ואז ישנם מגורים נאותים משותפים. מגיע רבנו רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל ב'קונטרס החסד' שלו (מכתב מאליהו חלק א), שככל שהאדם עושה, יוצר ונותן - הוא מקושר יותר לדבר, כלשון חז"ל הקדושים במסכת דרך ארץ זוטא (פרק ב): "אם חפץ אתה להידבק באהבת חברך - הוי נושא ונותן בטובתו". הרב דסלר מביא שראה את הדברים בעיניו: מעשה בהורים צעירים שהיה להם בן יחיד והוא היה כל חמדת חייהם. ויהי היום ופרצה מלחמה באזור וכולם הוזקקו לברוח מפני הקרבות. בעת הבריחה נפרדו דרכיהם של בני הזוג, האב ובנו ברחו למקום אחד והאם לאזור אחר, ובמשך כמה שנים לא נפגשו. במשך כל אותן שנים, לא הפסיקה האם מלהתגעגע לבנה הקטן. כששקטה המלחמה והמשפחה שבה להתאחד, השמחה היתה גדולה עד לב השמים. האם סוף סוף חזרה להיות עם בנה אהובה, חמדת לבבה.

היינו מצפים לראות שמכאן ואילך הקשר והאהבה שישירו בין האם לבנה יהיו גדולים ועמוקים הרבה יותר מהאב, שהרי לאב אין שום חידוש בבנו, מה שאין כן האם שהיתה צריכה להשלים פערים בני כמה שנים של השתקקות לבנה. אך ראה זה פלא, אהבת האב לבנו היתה הרבה יותר עמוקה מאהבת האם לבנה. היא הניחה אותו קטן ומצאה אותו גדול. בעיניה זהו ילד אחר, ועדיין קיימים בה הגעגועים לילדה הקט שהניחה אז. מה סוד הדבר?

אומר הרב דסלר: האב, אשר בכל שנות המלחמה היה טרוד יומם ולילה איך לסוכך על בנו, ודאג לקיומו במצבים הקשים ביותר - נתן לו המון, ולכן הקשר והאהבה התגברו והשתרשו אצלו, מה שאין כן האם, חסרו לה שנים של נתינה לבנה, וחוסר זה מנע מהאהבה שביניהם להגיע לאותן עוצמות של האהבה שרחש לו אביו! בני אדם מבקשים לחיות באהבה ואחוה שלום ורעות, והסוד הוא אחד - תן עוד ועוד ואז תתרבה אהבה במקום.

"כולל תחפש אחר כך, דבר ראשון לשמור על השלום בית!"

את ההשקעה שאנו נדרשים כדי לשמור על השלום והאחוה בבית לימדונו רבותינו.

אל מרן הגראמ"מ שך זצ"ל נגשו בני זוג. הבעל היה אברך מתמיד, עמל בתורה, והיה קשור מאוד לישיבתו, שם ראה את מקום עלייתו, ולכן עוד לפני שניגש אל השידוך התנה זאת בכך שיגורו בעיר בה שוכנת הישיבה בה התגדל בתורה.

המדוברת הסכימה וכך יצא השידוך לפועל. אמנם עתה, אחר החתונה, קשה היה לה שלא לגור בקרבת הוריה והיא מבקשת לעבור, אך שם ספק אם ימצא הבעל בכלל כולל ראוי. ואמנם

הדברים סוכמו והותנו קודם החתונה, אך כיון שכה קשה היה לה - החליטו בני הזוג שמרן יכריע בנידון. השאלה לא הספיקה להישאל עד הסוף, ומרן אמר מיד: "מה מקום יש לשאלה בכלל, מיד לארוז את המטלטלין ולעבור לעיר מגורי הוריה!" "אבל אין לי כולל" - טען הבעל. "כולל תחפש אחר כך, דבר ראשון לשמור על השלום בית!" ענה מרן בנחרצות.

כמה נאה מה שסיפרה בתו של מרן זצ"ל, הרבנית ברגמן תחי', שכשאמה ע"ה חלתה, שמה לב באמצע 'כל נדרי' שאביה איננו במקומו. ירדה לביתו וראתה אותו יושב על יד מיטת רעייתו ואומר לפניה את 'כל נדרי'.

לשאלתה מדוע אינו עולה לישיבה, ענה: "אם אשאיר את אמא לבד תהיה לה עוגמת נפש, ולבקש ממישהו שישאר עמה - אין דרכי לבקש טובות מאנשים... נשארתי אפוא אני עמה!"... וכך היה רגיל לומר: "כל דבר שעושים למען חולה שאין בו סכנה, חייבים לעשות למען שלום בית, ואף יותר מכך!"

הרב הגיב במקום: "זאת אומרת שהיא לא מרוצה מזה"

בשנות בחרותנו למדנו על ערכים רבים בחיינו, כשהערך העליון ביותר הוא "לימוד תורה" ושאר קנייני הישיבה. זיכוי הרבים הינו ערך עליון שלמדנו עליו בעיקר בהתקרב הימים הנוראים, וכאן אני חייב לשתף בנימה אישית.

באשדוד בתקופה מסוימת היתה מצוקה קשה של כוללים. בימים ההם החל הגאון רבי שלום בער סורוצקין שליט"א את מפעליו הגדולים. הוא נזקק לטובתי וישב בביתי. אני נסחפתי ישר אל הצלחותיו, והחלטתי שאני מקים כולל בעיר, אבל לא כולל רגיל אלא כולל שדורש מאברכים עמל רב תמורת תשלום של אלף דולר בחודש! [מדובר בתקופה שבה המילגה הגבוהה ביותר שניתנה בכוללים היתה ארבע מאות דולר]. המטרה היתה להוריד מעל האברכים את העול הכלכלי, כדי שישבו בנחת ויגדלו בתורה.

כמו בכל דבר, ניגשתי למו"ר הגאון רבי פנחס שרייבר זצ"ל וסיפרתי לו על הרעיון. הוא, שידע מהמצוקה הקשה, וגם ראה את הצורך בכולל רציני המיועד לבני עליה אמיתיים, כמוזן שעודד אותי מאוד לעניין. סיכמתי עם רעייתי ע"ה על נסיעה לא ארוכה לאמריקה, והייתי מתואם עם הרב סורוצקין, שהתחייב לעזור לי ולפתוח בפני דלתות של גבירים בארצות הברית. התאריך היה סגור, ההכנות היו בעיצומן. היות וכבר היו מוסדות תחת ניהולי, ובאמריקה קל יותר לאסוף למוסדות מאשר לכולל בודד, הכנתי אלבום, ניירת, והגלגלים נעו קדימה. נפלא ביותר!

צהרים אחד הטלפון בבית מצלצל ומעבר השני של הקו מו"ר זצ"ל, והוא ניגש ישר ולעניין: "האם אשתך מרוצה מנסיעתך?"

אמרתי ששוחחתי איתה והיא מסכימה. התכנית היא שאצור את הקשר הראשוני עם קבוצה גדולה של תמכי דאורייתא, ובהמשך הקשר יהיה

ולפתע החל לחלק 'תפקידים', בפנותו אל אחד מיושבי השולחן שהיה מתמצא בסיטמאותיה של העיר העתיקה וירושלים, שהוא יעמוד על המשמר בשערי העיר, כדי להדריך את עולי הרגלים, ואילו לרעהו שהיה ידוע בחושו המסחרי, הסמיכו להיות אחד מסוחר הכבשים והעיזים הגדולים, כדי שיהיה בהמות להקריב בהם את קרבנותיהם

הציפיה לגאולה של הגה"ח רבי נטע צינווירט זצ"ל - מעשה מצוה בפרשה

מאת: הר' אליהו עזריאל שור

וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם (כהח)

מפארי גידוליה של ירושלים היה הגה"ח רבי נטע צינווירט זצ"ל. בהליכותיו ותהלוכותיו מיזג ושילב את שני חלקי לוחות הברית, הן את החלק של בין אדם למקום, עשיית מצוות והתמדה בתורה, תוך שמירה על קלה כבחמורה - על קוצו של יוד. והן בחלק של בין אדם לחברו, שהיה שומר לבל יפגע שום בן אנוש בעולם מהליכותיו בשום אופן, לא באופן ישיר ולא בעקיפין.

שילוב ופיקחות ירושלמית עם זוך ותום גליציאית שולבו בדמותו המאירה ורבת האנפין, והיא שהעפילותו מעלה מעלה בקיום המצוות והשתקעות בעבודת ד' מתוך שמחה של מצוה ואהבת ד' איתנה! ביותר היה רבי נטע מופלג בעניין הציפיה לגאולה והישועה השלימה בביאת המשיח ובנין בית המקדש, עד שעל כל הקורה עמו, היה מקשרו מיד באופן וודאי עם ביאת המשיח ואורו! ננסה לתאר מעט מאשר לקטה ידינו בקונטרסי 'נטיעה של שמחה' אודות ציפיותו לגאולה בימי המועדים.

מקוה אני שלא תאכל מצות אלו...

כאשר אתא ובא ימי חג הפסח היה דואג ומיצר מיד מאין יהיה לנו אפר פרה אדומה כדי להיטהר בהם כדי שנוכל לעשות את קרבן הפסח במועדו בעת יבוא משיח ויגאלינו.

וכשהתקרב חג הפסח עוד יותר, היה מתקשר עם אחד מאנ"ש שהיה לו 'קשרים' עם סוחרים בהמות בטורקיה, כדי שיזמין הלה כמות הגונה של כבשים לקרבן הפסח, שהרי 'בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאלו!' ובוודאי כבר יבוא משיח צדקנו לקראת חג הפסח, ושכך יצטרכו כמות גדולה של כבשים שיספיק לכולם להקריב את קרבן הפסח כהלכתו, ע"כ הזדרז להזמין כמות מספקת לקהל הרחב. ובשנה מסוימת כאשר היה גידול מזהיר בענף הכבשים בטורקיה בדיוק בחודש זה, היה שש ושמח בהדגישו שבוודאי כשיבוא משיח יהיה כמות מספקת של כבשים עקב כך!

אף היה מספר בביתו בחודש זה שכבר שוחח עם הרה"ח ר' יעקב

צבי רבינוביץ מחשובי חסידי באיאן, והוא מוכן לרתום את חנותו, השוכנת במרכזה של שכונת 'מאה שערים', למטרה זו, שיוכלו להכניס את הכבשים הרבים, אותם הזמין ר' נטע לכבוד הפסח, לתוך המחסן הענק השוכן לו בתחתיתו מתחת לחנות. עד שהיו מכנים עקב כך בבאיאן לאותו ר' יעקב צבי בשם 'סוחר הכבשים' על שם כבשותיו של ר' נטע בערב פסח. כך היה שש ושמח לקרבן פסח, וכל טרדותיו בערבי הפסחים הלחוצים היו סביב השגת הכבשים שיוכלו להקריבם מיד כשיבוא משיח צדקינו ויגאלנו!

אף חזה פעם באברך ירא שמים היוצא ממאפיית מצות, וקופסאות מצותיו סדורות לו קוממיות כבנין קומות, ופניו של אברך זרחו באור יקרות, אחר שעמל על מצותיו אלו כמה וכמה שעות, עם כל החומרות והדקדוקים של 'ושמרתם את המצות' עד לאחת....

הפטיר לעברו ר' נטע: "מקווה אני שלא תאכל מצות אלו!" הלה פער לעומתו זוג עיניים תמהות. "מצותי אלו, שעמלתי עליהם ללא ליאות, מדוע שלא אוכל אותם? מה פשר 'ברכה' זו?"

ענהו ר' נטע: "חשוב והבן. הרי כשיבוא משיח צדקינו לא יוכלו לאכול את מצותיך אלה, לאחר שנעשו בטומאה! ולזה היתה כוונתי כשבירכתני אותך, שתזכה שלא לאכול מצות אלו בפסח זה, שהרי מצפים אנו למשיח עד כלות ובוודאי יבוא אלינו חיש עוד קודם חג

פניני מצוה

מצוה מיוחדת שעושים ע"י עצים ואבנים בלבד

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם!"

המצוה: לבנות בית לד' יתברך במקום אשר יבחר. ומצוה זו כוללת גם את בניית כלי השרת למיניהם.

מה הטעם למצוה זו? על ידי שקבע ה' יתברך בית לשמו, נעשה הבית תל תלפיות שכל פיות פונים אליו, עד שנעשה המקום קדוש מעצם העובדה שבמקום זה עובדים את ד' בדביקות נפלאה! (ספר החינוך) וכך יכול הקב"ה להשפיע אחר כך מטובו על עם ישראל באשר היו ראויים לכך בעבודתם בבית המקדש לשם שמים ומאהבת ד'!

מתי נוהגת מצוה זו? בזמן שרוב ישראל על אדמתם, אולם אין מצוה זו מוטלת על היחיד, כי אם על הרבים. וכשיבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן נקיים מצות עשה זו.

שיתו לבכם: מצוה זו היא מהמצוות היחידות שתכלית עשייתם נעשית ע"י עצים ואבנים בלבד.

ספרי היסוד שעוסקים במצוה זו: בגמרא ומשניות בעיקר במסכתות מידות, יומא ומנחות ובעוד מסכתות בש"ס, וברמב"ם הלכות בית הבחירה.

עצה טובה קמ"ל: בעת עוסקינו בענין בית המקדש והמסעף, הרי שענינו מצטעפות בדמעות ובגעגועים לשיבת ד' ציון במהרה בימינו. אולם עלינו להשתדל להיאחז בתשוקה זו גם בשעה שאיננו עוסקים בבנין הבית. ובכל עת מצוא לבכות ולהתחנן לפני ד' יתברך על הגלות האמיתית הלא היא שכינתא דשריא בגלותא. שיבוא משיח צדקינו ויגאלינו ויבנה לנו את בית הבחירה. במהרה בימינו אמן!

הברקה מיוחדת היתה שמורה לו באמתחתו

אף בהתקרב חג הסוכות היתה ציפיינו מרקעת שחקים, כאשר הברקה מיוחדת היתה שמורה לו באמתחתו למקרה שיום טוב ראשון של סוכות היה חל בשבת. שכן במקרה כזה, הרי שבזמנינו שאין בית המקדש קיים אין נוטלים את הלולב בשבת קודש כלל, ורק ביום א' דחול המועד, שנטילתו בו הוא רק מדרבן, מתחילים לטול את הלולב. ונהגו מוכרי האתרוגים וקונייהם להקל במעט בפסולים שונים שבאתרוג כ'חסר' וכדומה, שהרי במילא בשנה זו אין נוטלים את הלולב מדאורייתא כלל, שהרי ביום הראשון - שהוא מדאורייתא - אין נוטלים, הואיל ובזמנינו אין נוטלים את הלולב ביום הראשון שחל בשבת, ושאר הימים הלא הם רק מדרבנן, ופסולים אלו כשרים בהם, לכן נהגו להקל הרבה.

אמנם ר' נטע היה שש ושמוח ביותר בשנה זו, והיה מהדר אחר אתרוג מהודר דווקא בשנה זו, באומרו: "הרי אלפיים שנה - מעת נחרב הבית - לא נטלו אתרוג בסיטואציה כזו שיו"ט ראשון חל בשבת. ואילו בשנה זו, הרי יבוא משיח ונמצאנו מחדשים הנהגה נדירה של נטילת לולב ביום הראשון שחל בשבת, שהרי בזמן הבית נוטלים הלולב אף במקרה כזה, בטח יש להדר בו ביותר ולהיות שש ושמוח בו

מחלק תפקידים בבית המקדש...

נסיים עם אנקדוטה פורימית המבטאת יותר מכול את ציפיינו העצומה זו. היה זה באחד השנים בחג הפורים, ההמונים בביתו של ר' נטע חגגו את החג כדת וכדין, היין נשפך לרוב כדת היום. כאשר משתדלים לקיים שם את מאמר חז"ל 'חייב איניש לבסומי בפורי'א כפשוטו ממש. וכפי הידוע מאמר חז"ל הרי ש'משנכנס יין יצא סוד' וכל אחד ואחד מגלה צפונות ליו בעת שיכרותו!

בשלב מסוים נדבק אף ר' נטע, והשתכר ביותר כדת היום. ומיד יצא הסוד - סודותיו של ר' נטע.

כאשר בשלב מסוים הצטעפו עיניו, והוא החל לדבר מעומק ליבו על ביאת המשיח וגילוי אורו, על התקופה שתהיה לאחמ"כ, ועל בנין בית המקדש המרהיב.

עוד הוא מעמיק בדבריו, ולפתע החל אף לחלק 'תפקידים' למסובי השולחן, בפנותו אל אחד מיושבי השולחן שהיה מתמצא בסיטמאותיה המסובכות של העיר העתיקה ושל ירושלים הקדומה, והיה בקיא בהם כבשילי כף ידו, שהוא יעמוד על המשמר בשערי העיר ירושלים, כדי להדריך את עולי הרגלים העולים לירושלימה, בכניסתם לירושלים עדי בנין בית המקדש הבנוי לתפארת.

ואילו לרעהו שהיה ידוע בחושו המסחרי, הסמיכו להיות אחד מסוחרי הכבשים והעזים הגדולים, כדי שיהיה לעם בני ישראל בהמות להקריב בהם את קרבנותיהם על המזבח החדש. ועוד כהנה וכהנה הלך ומנה להרבה מיושבי השולחן תפקידים שונים, אשר מועיד להם בעת יבוא משיח צדקנו ויגאלינו.

כך היה נראה 'נכנס יין - יצא סוד' אצל ר' נטע.

אבא התפלא, על מה הרב אלבז רוצה להוכיח אותנו, מה ראה פסול במעשיו. והרב לא נשא לו פנים: "אתה מועל בתפקידך", אמר לו, "אתה אברך מוכשר, יש לך יכולות, אם תשקיע את כל כולך בתורה, תגיע לדרגות נשגבות, ובמקום זאת אתה מייצר רהיטים? בשביל זה באת לעולם?

סיפורי הוד משולי אדרתו של הגאון רבי מנשה מנשה זצ"ל,
מרבני ישיבת 'אור החיים' ותלמידו חביבו של מרן הגרב"צ אבא שאול זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

"היה זה לפני כשלושה עשורים, אולי קצת יותר", כך מספר לנו הרה"ג יעקב מנשה שליט"א, בנו של הגאון רבי מנשה מנשה זצ"ל, שעלה למרום לפני שבועות אחדים לאחר שכל מסכת חייו היתה רצופה בעמל התורה באופן מבהיל, כפי שנספר בהמשך הדברים. "היינו אז ילדים צעירים, ובאותם ימים התנהלה מערכת בחירות סוערת בירושלים. היום ב"ה הצעירים כבר לא 'זוכים' לחוות את התלהטות הרוחות שהיתה אז, כשכל מערכת בחירות ליבתה את אש המחלוקת.

"צעדנו ברחובה של עיר, והנה התנפלו עלינו כמה ילדים, בהם בניו של ראש ישיבה שהתגורר לא רחוק מביתנו, והחלו להשמיע קריאות נגד מרן הגר"ע יוסף זצ"ל.

"אנחנו התחנכנו בבית לכבד את חכמי התורה בכל עוז ותעצומות, והדיבורים הללו פגעו בנו פגיעה עמוקה מאוד. חזרנו הביתה בבכי נורא, וסיפרנו לאבא זצ"ל את אשר אירע עמנו.

"אבא נחרד, ושאל לשמם של הילדים שדיברו דברים כאלו. אמרנו לו שהיו שם ילדיו של ראש ישיבה פלוני. כששמע זאת, קם ממקומו, ואמר לנו. "בואו איתי, אנחנו עכשיו הולכים לבית שלו".

"לרגע חששנו שאבא הולך לזנוף בו או להוכיח אותו על ההתנהגות של בנו, וכמובן הרגשנו חוסר נעימות. התחרטנו שסיפרנו לאבא על המקרה שאירע עמנו ואמרנו לו שעדיף שלא יעשה כלום, שלא נהיה ללעג וקלס בשכונה.

"אבל אבא התעקש, ולקח אותנו לביתו של אותו ראש ישיבה, נקש על הדלת, ונכנס בכבוד גדול. "שמעתי אומרים שכבודו תלמיד חכם", אמר אבא לאותו ראש ישיבה, "יש לי כמה שאלות חמורות בסוגיות ישיבתיות, בוודאי כבודו יודע אותן היטב, האם אוכל להרצות אותן בפני כבוד תורתו, שיאיר את עיני?".

"ראש הישיבה נעתר בשמחה, ואבא התחיל להרצות בפניו את השאלה הראשונה. הוא אכן הכיר היטב את הסוגיא והשיב תשובה נפלאה, אבל אבא הוסיף להקשות על התירוץ שלו, וחוזר חלילה, עד שבסופו של דבר נשאר אותו ראש ישיבה עם פה פעור, ולא היתה לו תשובה.

"לאחר מכן עברו לשאלה הבאה, אבא שאל ראש הישיבה תירץ

אבא הקשה וכך התלהטו הרוחות במלחמתה של תורה עד שאותו ראש ישיבה נשאר בלי תשובה על הקושיא החמורה שהנחית עליו אבא.

"אנחנו עמדנו בצד, לא כל כך הבנו את המו"מ שהתנהל בין הצדדים, אבל ראינו שיש כאן דיון מעמיק בסוגיא.

הוא רצה לתת לנו תחושת גאווה שאנחנו צועדים לאורו של רב גדול

"לאחר מכן שאל אבא עוד שתי שאלות, וכל אחת מהן לקחה זמן ממושך כי הם התווכחו והתווכחו עד שאותו ראש ישיבה נשאר בלי תשובה על כך אחת מאותן ארבע קושיות.

"או אז אמר לו אבא, שהוא יכול ליישב את כל השאלות. הוא תירץ את השאלה הראשונה עם מהלך נפלא, לאחר מכן את השאלה השניה והשלישית, ולבסוף את הרביעית.

"ראש הישיבה היה המום מהגאונות המופלאה שהציג אבא בפניו, אבל אז, רגע לפני שיצאנו החוצה, אמר לו אבא כבדרך אגב: "את כל מה שאמרתי לך עכשיו, למדתי מפיו של מורנו ורבנו חכם עובדיה

יוסף זצ"ל", ולאחר מכן פנה לצאת מביתו...

"לאחר שנים הבנתי, שאבא בכלל לא ניסה לחנך את אותו ראש ישיבה או את הילדים שלו. לא אליהם הוא דיבר. הוא דיבר אלינו! הוא רצה לתת לנו תחושת גאווה שאנחנו צועדים לאורו של רב גדול, גם אם כל הילדים ברחוב יצעקו לנו סיסמאות הטוענות אחרת רח"ל. הוא אכן הצליח בכך, התחושה הזאת נטמעה בעצמות שלנו! "עד היום אני יודע מתי שמע אבא את השאלות הללו מפיו של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל. ככל הידוע לי הוא שמע אצלו שיעורים רבים מספור, אבל לא היה מפלפל עמו בלימוד באופן פרטני. ייתכן שהוא אמר דברי תורה מעצמו או דברים ששמע מרבתי האחרים, ותלה אותם במרן הגר"ע יוסף, כדי לחנך אותנו. ייתכן שמדובר בפשטים שהוא הוציא מספריו של מרן זצ"ל, אני יודע, אבל המסר החינוכי נטמע בנו היטב..."

הגר"א אלבז מספר שבאותה עת הוא שם לב לדבר פלא

הגאון רבי מנשה מנשה, היה תלמיד חכם בקנה מידה בלתי נתפס. הגאונות העצומה שלו היתה לשם דבר. התנ"ך היה שגור על לשונו בעל פה, השולחן ערוך היה פרוש לפניו כשמלה, ואת הש"ס הוא ידע על בוריו, אבל את כל המדרגות הנשבות הללו הוא קנה הודות למעשה שהיה, כפי שמספר לנו בנו רבי יעקב מנשה שליט"א, תלמיד חכם בעל שיעור קומה בעצמו, כמו כל בניו של רבי מנשה מנשה זצ"ל שכולם תלמידי חכמים מופלגים, כפי שהתחנכו על ידי אביהם זצ"ל.

"בצעירותו היה אבא מחלק את יומו בין לימוד תורה בשקידה רבה, לבין עבודת כפיים. הוא היה עובד כנגר כדי לפרנס את המשפחה. באותה עת היה מקורב מאוד לרבי בנימין זאב חשין זצ"ל, מגדולי המשפיעים בברסלב באותה העת, לפני כחמישים שנה.

"כשהתחיל הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, את פעליו הכבירים להשיב לב בנים על אבותם, הצטרף אבא אליו והיה נוסע עמו למקומות שונים ברחבי הארץ כדי לקרב יהודים תועים לאביהם שבשמים.

"הגר"א אלבז מספר שבאותה עת הוא שם לב לדבר פלא. הוא היה משוחח עם אבא בדרכים, ובכל פעם אבא היה מצטט לפניו שורות שלמות מסוגיות שונות בש"ס. תחילה חשב הרב אלבז שאבא בקי בכמה מסכתות בודדות, זה ראוי להערכה, אבל לא מאוד מפתיע. עם הזמן עשה הרב אלבז חשבון שהוא כבר שמע מאבא ציטוטים ממקומות רבים בש"ס.

"ביום מן הימים הוא אמר לאבא שהוא רוצה לומר לו משהו, "זה אולי לא כל כך נעים לומר", אמר הרב אלבז, "אבל אני פוחד מה יהא על אחריתי, אני בטוח שבשמים יתבעו אותי על כך, אם אשתוק ולא אומר את מה שצריך להיאמר". אבא התפלא, על מה הרב אלבז רוצה להוכיח אותו, מה ראה פסול במעשיו. והרב לא נשא לו פנים: "אתה מועל בתפקידך", אמר לו, "אתה אברך מוכשר, יש לך יכולות,

אם תשקיע את כל כולך בתורה, תגיע לדרגות נשגבות, ובמקום זאת אתה מייצר רהיטים? בשביל זה באת לעולם? התפקיד שלך זה להגות בתורה יומם ולילה, תעזוב את כל העיסוקים האחרים שלך, חבל עליך".

"הדברים חדרו ללבו של אבא והוא אכן קיבל על עצמו עול תורה באופן מלא. הוא נכנס ללימוד בישיבת 'פורת יוסף', שם היה לתלמידו המובהק של הגאון רבי בן ציון אבא שאול, אשר קירב אותו בקרבה יתירה. במשך ארבע וחצי למד אבא בשיעורים של הרב בן ציון, ולאחר מכן אירע לרב האירוע המוחי הראשון שלו, מה שהביא להפסקת השיעור, ומאז במשך שנה וחצי למד אצלו אבא ביחידות.

הרב בן ציון היה מכנה אותו 'ז' השכל', ואהב אותו אהבת נפש. "בהמשך היה אבא זצ"ל מארגן קבוצה של תלמידי הרב אבא שאול, הם היו עולים אליו כל ראש חודש, מביאים איתם מיני מאפה וכיבוד קל, יושבים אצל הרב ומדברים עמו בדברי תורה, שואלים אותו שאלות מציגים בפניו חידושים שהתחדשו להם, והיתה שם אווירה של קרבה גדולה בין הרב ותלמידיו.

"פעם אחת אבא לקח אותי לאותה התכנסות, היה זה אחרי שהרב אבא שאול לקה באירוע המוחי השני, והתפקוד שלו ירד בצורה מאוד משמעותית. הם היו מדברים בדברי תורה והרב היה משתתף מעט עם תנועות ידיים והטיית הראש, כדי לאשר או לשלול את מה שאמרו. הדיבור היה קשה עליו מאוד.

"אני זוכר שכשבאו התלמידים להיפרד מהרב אבא שאול, היה נאמן ביתו רבי מרדכי חסידים מברך אותם, והרב אבא שאול היה מאשר בתנועת ראש שהוא אכן מכוון על הברכה שתחול על ראשם. אבא כשאבא ניגש אליו והרכין את ראשו כדי לקבל את ברכת הרב, הניח הרב את ידיו ובירך אותו בפיו, במאמץ גדול, התאמץ בכל מאודו לברך אותו מתוך חיבתו הגדולה אליו. בימי השבעה סיפרתי על כך לרבי מרדכי חסידים ושאלתי אותו אם כך אכן היה או שזכרוני הטעה אותי, והוא אישר לי שכך אכן היה, ולא רק בפעם זו בלבד".

לצערי לא אוכל לבוא לחתונה שלך

אגב גררא אספר עובדה מעניינת שהיתה להורי עם הגרב"צ אבא שאול זצ"ל. בצעירותה היתה אמי מורתי שתח" עובדת בבית הרב, ומסייעת לרבנית ע"ה בבישולים וניקיונות וכל עבודות הבית. לפני שהתחתנה היא הביאה הזמנה לרב ולרבנית, והרב אישר שהוא יבוא להשתתף בחתונה בעז"ה.

כמה ימים לאחר מכן נכנס אליו אבא עם הזמנה לחתונה והזמין את הרב לחתונתו. הרב עיין מעט בהזמנה וכשראה את התאריך התכרכמו פניו: "לצערי לא אוכל לבוא לחתונה שלך", אמר לו הרב, "באותו ערב מתחנת הנערה שעבדה כאן בביתנו. יש לי הכרת הטוב אליה, אני לא יכול להימנע מלבוא לחתונה שלה...". אחרי ששמע שזאת אותה חתונה נרגע הרב ושמוח שהוא יוכל לרקוד על שתי החתונות כאחת... גם אצל התלמיד וגם אצל הנערה שהיתה עוזרת בביתו...

"אמא שתח" מספרת שבמשך שנים רבות אחר כך עוד היה הרב

Dirshu
דרשו'ד' ועוון
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

קבלת מחנות הגדרלה

מבצע של ארגון 'אחינו' ו'דרשו'.
תורמים לארגון 'אחינו' זרוע החיזוק
של 'דרשו' ומקבלים מתנות ענק!

איך תורמים? בכל עמדות 'נדרים פלוס' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

38 כרכים כריכה רכה - פורמט כ"ס
ובנוסף

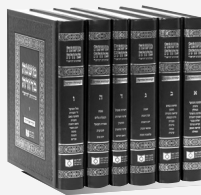
מנוי לחצי שנה לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 456

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה ₪ 264

1.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

ובנוסף

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 512

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה ₪ 308

2.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

19 כרכים כריכה רכה - פורמט רגיל

ובנוסף

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 386

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה ₪ 308

3.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

ובנוסף

ספר 'המפתח' על המשנה ברורה

סט 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים

מנוי ל 3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 638

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 18 חודשים
סך כל התרומה ₪ 396

4.

דממה השתררה בין יושבי השולחן, כאשר כולם שמים מבטם לעבר הבחור, ולבם מלא חמלה ורחמים על צערו ובזיונו של הבחור אשר הולך זה עתה לענות ולהיות מבוזה לעיני כל. ומצד שני היו מלאים כעס וטענות על הבחורים שלא נזהרו מספיק שלא לגרום בזיון ועגמת נפש לחברם בצורה כזאת לעיני כל

שמעו נא רבותי למעשה נורא אשר מספרו תדיר

כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א, ושפתותיו דולקות ביותר בעת ספרו סיפור נפלא זה

מאת: הרב אליהו הנדלס

בשבוע שבו חל 'פורים קטן' של חודש אדר א' - שמעו נא רבותי למעשה נורא אשר מספרו תדיר כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א, ושפתותיו דולקות ביותר בעת ספרו סיפור נפלא זה:

ישיבת נובהרדוק שלפני מאה שנים ידועה היתה לתפארת באותם שנים, והרבה תלמידים הידפקו על שעריה בחפצם להתקבל שם ולהתעלות בין כותליה בתורה ובעבודה בסגנונה המיוחד של ישיבת נובהרדוק אשר משכה אחריה רבים וטובים.

בין הלומדים היה בחור אחד בעל כשרונות חלשים ביותר, וראשו היה כמעט סתום. עד כדי כך שכל שורה בגמ' לקחה ממנו זמן רב ויגיעה רבה עד שזכה להבינה. ואף גם זאת - כאשר היה לומד שורה נוספת, מיד היה שוכח את הראשונה. אולם מאידך, בחור זה התברך בלב חם ובאהבת התורה שבערה בו באופן מיוחד ביותר. ומרוב אהבתו את התורה התדפק בשערי ישיבת נובהרדוק והתחנן בפני ראשי הישיבה שיאותו לקבלו. על אף שעל אתר הבחינו בכשרונותיו החלשים כל כך, עם כל זאת בראותם את חשקו העז להתעלות בתורה וביראה והפצרותיו שיצאו מקרב לב טהור באמת ובתמים, נמנו וגמרו להכניסו לישיבה.

כמובן שלא הצליח למצוא לו חברותות שתואמות לו, ולא הספיק את כל הספק הלימוד, אולם בישיבה דאגו לו לחברותות שונים שהתנדבו ללמוד עמו, זה שעה, וזה חצי שעה, ופרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון כל שהוא.

כך יצא שבעוד שאר בני הישיבה הספיקו ללמוד במשך זמן החורף מחצית המסכתא או רובה, הוא לא הספיק להגיע אלא לשיפולי דף ב. דהיינו במשך כל זמן חורף לא הספיק אפילו דף שלם. אבל כל זאת לא גרעה מן התמדתו ואהבתו העצומה ולמד בכל כוחו שוב ושוב. היה לומד ושוכח, ושוב לומד ושוב שוכח. אולם הוא לא התייאש ולא הרפה מן הלימוד והיה שמח בחלקו.

ביום הפורים כאשר הסבו בני הישיבה כמנהג בני ישראל לסעודת פורים יחד, כטוב ליבם ביין, חמדו להם כמה בחורים לצון והתחילו לחקור ולברר אצל יושבי השולחן כמה הספיקו ללמוד במשך הזמן, וכל אחד ענה ואמר היכן הוא אוהז, עד שהגיעו אל הבחור הנזכר,

ואף אותו שאלו, ברוח שמחת הפורים, באיזה דף הוא אוהז... דממה השתררה בין יושבי השולחן, כאשר כולם שמים מבטם לעבר הבחור, ולבם מלא חמלה ורחמים על צערו ובזיונו של הבחור אשר הולך זה עתה לענות ולהיות מבוזה לעיני כל. ומצד שני היו מלאים כעס וטענות על הבחורים שלא נזהרו מספיק שלא לגרום בזיון ועגמת נפש לחברם בצורה כזאת לעיני כל.

בחורי הישיבה ישבו נדהמים ועיניהם הזילו דמעות מגודל התרגשות

בעוד הם יושבים ומחכים, מתרומם הבחור ממקומו, ולתדהמת כולם עולה על השולחן בהתרגשות ובעוז, וכשהוא מלא בהתלהבות ובשמחה הוא מכריז בקול רעש גדול כשקולו מהדהד ברמה: "א זעקל ביינער! א בלעך מיסט! האט א זכיה צו זאגן אזעלעכע הייליגע ווערטער "אמר אביי!" "אמר רבא!" איז דאס דען ווייניג?" [תרגום חופשי: 'שק עצמות! פח של דברים נפסדים! הזוכה להגות בפיו מילים כאלו קדושות: 'אמר אביי' 'אמר רבא'! וכי מילתא זוטרתא

היא?!] וכך חזר על דבריו בהתרגשות ובהתפעלות כמה פעמים... כאומר: מה הוא גוף האדם בסך הכול, חבילת עצמות ובשר ודם, ואם יש לו זכיה כזאת שהוא רשאי וזכאי להוציא בפיו המילים הקדושות על הגמרא הקדושה "אמר אביי, אמר רבא", על זה לבד עלינו לשמוח להלל ולשבח! וכי מה זה משנה כמה מספיקים ללמוד? עצם הלימוד הוא זכיה עצומה שאין כמותה!

בחורי הישיבה ישבו נדהמים ועיניהם הזילו דמעות מגודל התרגשות, בראותם שחברם שעד עתה ריחמו עליו, כלל לא זקוק לעזרה ולרחמים, כי לבו מלא שמחה והתפעלות על גודל זכייתו ללמוד את התורה הקדושה ומרגיש עצמו המאושר והשמח עלי אדמות, והרגישו עצמם כקטנים ונגסים לעומתו בגודל אהבת התורה שיש לו. 'הלוואי והיה לנו מחצית מן האהבה והחשק והשמחת תורה שיש לבחור הלזה' אמרו לעצמם...

כאמור, מספרו כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א רבות, ומקור העובדא הוא מ'הרב קסטל' - הגה"ח רבי יוסף דוב זצ"ל, שלמד בישיבת נוברהרדוק והיה מגדולי חסידי סלאנים, ברצותו

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי מנשה מנשה זצ"ל

זוכר לה חסד נעורים, והיו כמה פעמים שביקשה להיכנס אליו כדי להתברך מפיו, לא פעם אמרו לה שלרב אין זמן, או שיש תור ארוך וכדו', היא היתה מבקשת מאחת הנכדות שם שתעביר לרב שהגב' אברהמי, זה שם הנעורים שלה, שעבדה בביתו לפני כך וכך שנים, מבקשת לקבל ברכה. כשהרב היה שומע את שמה מיד אמר להכניס אותה והיה מברך אותה בכל פה, כי חש שהוא חייב לה הכרת הטוב. "באמתתי יש גם מחברת של שאלות שכתב אבא זצ"ל לאחר שהציג אותן בפני גדולי ישראל, רובן הוצגו בפני הגרב"צ אבא שאול, ויש שם הרבה מאוד דברים מעניינים הן בהלכה ואגדה הן במנהג והן שאלות ששאל את הגרב"צ על עצמו, עוד לא הספקנו לטפל בחומר בצורה מסודרת, אבל בעז"ה אנחנו נערכים לאפשרות שנוציא לאור הרבה מהכתבים שלו, ובכללם אולי גם את המחברת הזאת".

אמא סיפרה לי שפעם היא הבחינה שאבא אוכל בליל שבת

אחרי שאבא עזב את עיסוקיו האחרים ופנה להקדיש את כל כולו לעסק התורה, הוא הגיע לדרגות של התמדה שקשה מאוד לתאר. הגאון רבי ראובן אלבז בא לנחם אותנו וסיפר שאבא היה לומד במשך תקופה 18 שעות ביממה. הוא היה קם בחצות הלילה, מכין את עצמו לתפילה בלימוד התורה הקדושה, ולאחר מכן היה מתפלל ומתיישב ללמוד עד השעה שש בערב ברציפות. בשעה שש היה מוסר שיעור עד השעה 9:00 וחזר הביתה לישון מעט עד חצות הלילה...

"אמא סיפרה לי שפעם היא הבחינה שאבא אוכל בליל שבת מעט יותר ממה שהיה רגיל בעבר. היא שאלה אותו מה קרה שהוא פתאום אוכל יותר, אבל אבא התחמק ולא ענה לה תשובה ברורה.

להביע ולהדגיש עד היכן צריכה להיות אהבת התורה, להרגיש את נמיכות ומיעוט ערכינו ושפלותינו, ולפחות מעט מזעיר שגב גודל עוצם קדושת התורה ואהבתה ונעימתה העצומה וכמה עלינו להיות שמחים ונרגשים ומודים ומשבחים על שנותנים לנו בכלל רשות לגעת בתורה הקדושה וללמדה!

ואכן בסופו של דבר הצליח הבחור הנזכר, ואף עשה פרי לתפארת, וראשו נפתח והואר באור התורה, ובמשך זמן מה הספיק ללמוד כל המסכת לסיימה ולחזור עליה ולדעת אותה על בוריה, וגדל וצמח לתלמיד חכם ולמזן מופלג!

לאמור: לא הכשרונות הם הערובה להצלחה! לא ההדר החיצוני הוא השביל המוביל אל בית ה'!

כי אם הדביקות בתורה!

ההתמדה בה! השמחה בה ברוממותה!

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

לבסוף הוא סיפר לה בלית ברירה שהוא מתענה יומיים ברציפות, כל שבוע, הוא מתענה ביום ראשון ויום שני, ואז מפסיק את התענית ואוכל, ושוב צם שלישי ורביעי ולאחר מכן חמישי ושישי. בישיבה הוא היה אומר שהוא אוכל בבית ובבית הוא סיפר שהוא כבר אכל בישיבה... בימי שני ורביעי בערב הוא אכן אכל בישיבה, אבל בליל שבת הוא אכל בבית ואז אמא שמה לב לשינוי המפתיע...

"אני זוכר שבצעירותי, אבא היה מרבה בתעניות דיבור כדי שלא יופרע מלימודו, אבל עכשיו אמא סיפרה לי שהיתה תקופה שבה הוא עשה תענית דיבור ברציפות במשך שנתיים. באותן שנתיים הוא היה מדבר איתה רק בכתב יד, או באמצעות פסוקים. התנ"ך כולו היה שגור על לשונו כך שהוא יכול היה לנהל 'שיחות' עם פסוקים. אם למשל היה רוצה לומר לנו ליטול 'דיים' היה אומר את הפסוק 'וינטלם וינשאם כימי עולם', וכן על זה הדרך הוא היה 'מדבר' עם פסוקים מכל רחבי התנ"ך.

"אבל כשהיה צורך הוא לא היסס לדבר בדיבורים שצריכים לדבר, אם בא תלמיד בישיבת 'אור החיים' בה לימד, והיה צריך חיזוק, או שבא תלמיד נשוי והיה זקוק לעזרה עם שלום בית וכדו', אבא לא היסס 'לשבור' את תענית הדיבור שלו, והיה מדבר כל צורכו.

"אני באופן אישי, מעולם לא סיפרתי לו בדיחה... שיחת חולין לא היתה קיימת אצלו. אומנם עם אחי הצעירים היתה לו הנהגה קצת שונה, הוא היה יותר מדבר איתם, והם יכלו לספר לו על הקורות אותם, כי הוא התאים את עצמו למצב של הדור והבין שבדורות אלו צריכים לתת יחס יותר קרוב לילדים כדי שיגדלו בדרך הישר, ואכן זכה בניו גדלו על ברכי החכמים, וכולם זכו להיות יושבי אוהלים ועוסקים בתורה, אחים שלי כולם תלמידי חכמים מופלגים, כפי שחינך והדריך אותנו בכל כוחו".

בשבוע נפרסם בעז"ה את חלקה השני של השיחה עם הרב יעקב מנשה שליט"א

שאלו פעם את הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, מדוע אינו פונה לעשירי תבל?, אצלם בסיבוב קטן אפשר להשיג מה שמשיגים במשך חודש ימים מהתרוצצות בין פשוטי העם העניים. במקום תשובה סיפר להם רבי יעקב, מעשה שהיה כך היה:

רחמנא ליבא בעי, השכינה שורה, במקום שבו היהודים מניחים חתיכות מהלב שלהם

מאת: הרב צבי גטקר

"יִקְחוּ לִי תְרוּמָה" (כה ב)

הקב"ה יכול כמובן, וגם עתיד להוריד משמים בית המקדש שלם ומשוכלל, וע"כ יש להבין מדוע ציווה ה' להקים את המשכן מתרומות.

העניין יובן עפ"י דברי הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל ר"י אור ישראל בפתח תקוה, הרב ניימן היה רגיל לכתת רגליו ללקט פרוטות למען ישיבתו הקדושה מעמך בית ישראל, והיה משקיע זמן גם לפנות אל הדלים והרשעים. שאלו אותו פעם: מדוע אינו פונה לעשירי תבל?, אצלם בסיבוב קטן אפשר להשיג מה שמשיגים במשך חודש ימים מהתרוצצות בין פשוטי העם העניים.

במקום תשובה סיפר להם רבי יעקב מעשה שהיה כך היה: קצין אחד עמד בעמדתו שבמעבר הגבול. הוא הבחין באחד שבא עם אופניים, כשעליהם שק מאחור, ושני שקים נוספים על שתי הידיות, בעל האופניים נעצר, הראה את אישוריו, הקצין הציץ לחבילות לראות מה יש בתוכם, והוא ראה חול... הוא קימר בפליאה את מצחו, ופטר אותו לשלום.

למחרת המראה חזר על עצמו, ההלך מדווש על אופניים, מאחור שק חול, ושני שקי חול נוספים תלויים על הידיות. הקצין חשב בליבו, זו כבר פעם שניה, משהו פה מוזר. כנראה זו הסחת דעת, מי יודע מה הוא מטמין בתוך החול.. הוא פנה לממונה עליו וסיפר לו על כך, למחרת החיילים קבלו הוראה: אם ההלך המוזר עם האופניים מגיע שוב עם שקי חול, לעצור אותו ולסנן את כל שקי החול שהוא מביא איתו.

כצפוי הוא הגיע, ובמשך שעה ארוכה סיננו החיילים את שקי החול, ואפילו חרס לא העלו בידם. אך המראה החל להיות דבר שבשגרה, יום אחר יום ההלך המוזר מדווש על אופניים, שק חול מאחורה, ושני שקים מקדימה. הקצין אומר לחייליו, זה חייב להיות הברחה. אין הסבר אחר. כנראה הוא רוצה שנתרגל אליו ואז הוא יוכל להחביא בחול דברים. ולכן בפקודה, כל יום יש לסנן את החול. וכך יום אחר יום, איש האופניים מגיע, החיילים עבדו קשה בכדי לסנן את החול, ולגלות- מאומה.

לאחר כמה חודשים, חושב הקצין לשנות כיוון מחשבה, שמא הוא מבריא יהלומים בכיסים של המעיל שלו והחול זה רק כיסוי?... ומאז יום יום נוספה עוד משימה יומית, חיפוש מדוקדק בבגדיו, שגם

הוא לא העלה כל ממצא.

לאחר כשנה, יום אחד בהיר, מודיע בעל האופניים לחייל העומד בבדיק, כי זה היום האחרון שהם יפגשו בו, "להתראות לכם", אמר. הקצין קרא לו הצידה ואמר לו: אני נשבע לך, לא אעשה לך מאומה, רק תגידי לי מה היה העניין? מה הברחת? אני לא עומד בסקרנות... והוא עונה בחיוך: הברחתי אופניים!! בכל בוקר עברתי רגלית את המעבר הנוסף למדינה הסמוכה שהחוק אוסר לייבא ממנה אופניים. אתם התמקדתם בשקים, אבל אני הברחתי את האופניים. ממחר פג האיסור על ייבוא אופניים, וכעת אחפש מקור פרנסה אחר.. סיים רבי יעקב ניימן ואמר לשואליו: שאלתם מדוע אני מתרים את הרבים, פשוטי ודלי העם, ולא פונה לגבירים אדירים?, ואני שואל אתכם, וכי הקב"ה צריך שאני יביא לו כסף?... אלא מאי, הקב"ה רוצה לזכות את ישראל. א"כ אני לא מחפש כסף, אני אינני אוסף מומון, אלא את הכסף הקב"ה שולח, ואני רק אוסף זכויות לעם ישראל, וזכויות אלו מגיעות לא פחות גם לעניים, שיזכו גם במצוה ושמהם ומבניהם תצא תורה.

זהו גם הטעם שביקש ה' מישראל לתרום לבניית המשכן, כי רחמנא ליבא בעי, ומאת אשר ידבנו ליבו, הוא רוצה להקים את מקום השראת השכינה, השכינה שורה, במקום שבו היהודים מניחים חתיכות מהלב שלהם.

בסגנון דומה היא העובדה הבאה, המספרת את פיקחותו של הרבי ה'בית ישראל' מגור זצ"ל.
חסיד נגיש להיפרד מה'בית ישראל' לפני נסיעתו לאמריקה הרחוקה לרגל עסקיו, ה'בית ישראל' פנה אליו ואמר לו: אולי תוכל לעשות לי טובה?, החסיד ענה בוודאי!, איזו שאלה, תראה, אמר לו הרבי, אני רגיל לעשן ב'פיפ', במקטרת, תעשה טובה תקנה בעבורי באמריקה מקטרת. והרבי הסביר לו בדיוק איזה סגנון מקטרת וכו', ונפרדו.
החסיד הגיע לאמריקה וכמובן הדבר הראשון שהוא עשה זה לעשות רצון הרבי. הוא יצא לשוק והחל מחפש מקטרת לרבי, דא עקא שהמוני סוגים של מקטרות הוא ראה, אבל כזה בדיוק הוא לא מצא.. כך במשך כל יום הוא הקדיש מעט זמן לנסות לברר אולי יש כן באמריקה היכן להשיג מקטרת כרצון הרבי, אך לא היה בידי אמריקה הגדולה לספק לו את אותה מקטרת שהרבי חפץ בה.
לדאבון ליבו הוא עלה על האניה חזרה, בלי הפיפ.. בהגיעו לירושלים הוא נכנס רגע בשכונת גאולה לאיזה חנות, ולאחר דקות

ספורות הוא עמד משתומם: איזה סייעתא דשמיא, הנה מקטרת בדיוק כמו שהרבי ביקש, תיכף ומיד מיהר לרוכשה, ואין רץ לשיבת "שפת אמת", הרבי הבחין בו, מיד נתן לו יד "שולעם עליכם איך היה באמריקה", החסיד מנה את הצלחותיו, ובעודו נרגש הוא הגיש לרבי את המקטרת, הרבי הביט בו במט נוקב ושאל אותו: היכן קנית את המקטרת?, החסיד היה נבוך... אבל לא כיחש וענה: כאן בגאולה..
כששמע כך חיך אליו הרבי ואמר לו: וכי מה אתה חושב שלא ידעתי שיש כאלו מקטרות כאן בגאולה!?, אלא מאי? רציתי שגם בהיותך במרחקים באמריקה הגדולה, לא תשכח שיש לך רבי...
כיוצא בזה, הקב"ה מעוניין שנדבוק בו, במצוותיו, בליבנו, במחשבתנו, נהיה טרודים במאמצים, ממוננו, מוכחנו, מחכמתנו, למען כבוד שמו ית'.
אף שאין הוא הגדול והנורא, צריך לנו ולשכמותנו, ברואיו.
אלא, רחמנא ליבא בעי!.

(לתגובות והארות com.gmail@08974974aa)

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א

יותר טלפונית... היא מסייגת את זה שזה חד פעמי ולא כל חודש...
הרב הגיב במקום: "זאת אומרת שהיא לא מרוצה מזה. אינך נוסע, תבטל את כל התוכנית!"
הטלפון הזה נתן לי שיעור חזק מאוד, והעמיד אותי על טעות נוראה שחייתי עמה כמה שנים!
במשך כל השנים שהקמתי מוסדות, עסקתי בחינוך, הרבצתי תורה בקרב בחורי ישראל, דאגתי את דאגתם, זיכוי הרבים ללא לאות. היה ברור לי שכל אלו שמים בצל את הבית, הבית יכול לחכות. אם הם לא עושים מה שאני עושה אז אני מזכה אותם. בקשיים שלהם יש להם חלק במעשיי הכבירים!...
מו"ר זצ"ל העמיד אותי במשפט אחד קצר במקום האמיתי - הבית והאשה לפני הכל!

חומרה על חשבון אחרים - לא אצל אברמסקי!!

הערך העליון הזה, אינו עוד ערך. הוא ערך שדוחה הרבה מאוד. הוא דוחה חומרות מבית ומחוץ.
מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל היה כידוע יליד בריסק, והיה נוהג בכל חומרות בית בריסק. אחד המנהגים אותם שמרו בקפידה הוא, שבפסח לא משתמשים במים מהברז. ישנה חבית אותה ממלאים מערב פסח, ובמים אלו משתמשים במשך ימות החג.
שנה אחת גילתה הרבנית תמר ע"ה שהחבית נפסלה משימוש. היה זה בערב החג אחר הצהריים. הרבנית היתה בצער גדול מכך. כשמרן שם לב, שאלה על מה ולמה היא מצטערת, והיא השיבה שיש בעיה עם החבית...
מרן החל מחייך: "נו, זו הרי סתם חומרה שאין לה שום מקור, אין זה אפילו בגדר חומרה...
עברו למעלה מעשר שנים והרבנית הלכה לעולמה. כמה ימים לפני

פסח ביקש מרן מאחד הנכדים שילך לרכוש חבית לפסח.
לשאלת הנכד ענה מרן: הרי זו חומרה שקבלתי מהבית, וכי אוותר עליה?! רק אם הייתי אומר לסבתא שזה לא חשוב לאותה שנה - עדיין היתה מצטערת. הייתי חייב להראות לה שזה כלל לא חשוב לי.
עתה, משנפטרה, חייבים שוב להשיג חבית מים לקיים את המנהג!"
בחור בשיבת סלבודקא ניגש לרבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל ואמר לו: אני עוקב אחר גדולי ישראל ורואה שלכולם יש חומרות כאלו ואחרים, אבל אצל הרב אין שום חומרה, מה פשר הדבר?"
ענה לו הרב אברמסקי: "חישבתי ובדקתי, כמעט אין שום חומרה שאינה על חשבון מישהו אחר, וחומרה על חשבון אחרים - לא אצל אברמסקי!!..."
מדי יום ביומו, הבחינו שכניו ומכריו של הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל - ראש ישיבת טלז, במחזה מוזר קמעא. בשעת צהריים קבועה, היה רבי מרדכי סוגר את הגמרא, עוזב את סדר לימודו, יורד במדרגות ביתו אל חצר הבית, וממתין פרק זמן עד שובה של רעייתו. המחזה שב ונשנה מדי יום ביומו, ותלמידיו לא הבינו את פשרו... הרי זמנו של רבי מרדכי מדוד ושקול, אין לו פנאי לבזבז ולו רגע אחד. אך מדי יום, באותה שעה, הוא עוזב את הגמרא האהובה, טורח לרדת במדרגות הבניין, ומגיע עד לחצר הכניסה. שם הוא ממתין לפעמים דקות ארוכות, במזג אויר סוער או תחת שמש קופחת. על שום מה? באחת הפעמים שאלוהו לפשר העניין, ורבי מרדכי נענה והסביר: 'הרי רעייתי נושאת בכל עול הבית והפרנסה. בלעדיה - לא הייתי מחזיק מעמד לשבת וללמוד, לא הייתי מסוגל לשאת בעול הישיבה. האיין היא ראויה למעט הכרת הטוב בכך שאמתין לה ואקבל את פניה בשמחה?'

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ,
ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

לאוזן שאינה תורנית קשה להסביר את הדבר הזה. זה לא שלגמרי לא מעודכנים שם במה שקורה... לא שאף אחד לא מודע שיש מלחמה בחוץ. להפך! התפילות חזקות ביותר, קבלות וחיזוקים מדוברים בין המסדרונות ובחדר האוכל, אבל שלא יהיו אשליות... כל זה רק נספח לנייעס האמיתי....

רשמים מביקורים בישיבות הקדושות

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כהח)

מאת: הרב ישראל הימן

באחד הימים בשבועות האחרונים זכיתי לערוך את הסיבוב החצי שנתי אצל בחורי הישיבות מהשכונה בה אני מתגורר, שפזורים בעולם הישיבות.

במסגרת הארגון השכונתי המאגד את כלל בחורי הישיבות היקרים יוצאים אברכים פעמיים בשנה לבקר את בני הישיבות בכל מקומות לימודיהם, לדרוש בשלוםם ולחלק להם חבילה מתוקה ובעלת ניחוח של בית.

הסיבוב הזה שלוקח הרבה זמן ומאמץ נוסף בעצם קיומו כוחות מחודשים בעוסקים במלאכת הקודש. כמה שזה משמעותי לבחורים, האברכים שמתאמצים להגיע לכל בחור ולתת את מירב תשומת הלב הראויה לכל בן תורה המחזיק את העולם בלימודו, זוכים לשעות ארוכות של קורת רוח וחיות מיוחדת מהפגישות עם הבחורים עמלי התורה במקומם הטבעי בבית המדרשות השונים. כל ישיבה וסגנונה, כל בחור והנושאים עליהם הוא בוחר לדבר ולשוחח, זהו מסע נפלא שמעורר תחושת גאווה עצומה ביחידה המובחרת שמרכיבה את עצם הלז של עולמנו הסוער.

לביקורים האלו הפעם נוסף אחר שלא היה כל פעם. במהלך הביקור ניסיתי לעמוד על הלך הרוח בתוך מבצרי התורה בימים סוערים אלו.

בכל מקום בו מסתובבים מחוץ לעולם התורה נושאי החדשות אחידים... מלחמה בצפון ובדרום, עסקאות חטופים שעולות ויורדות כל שעתיים, נופלים ופצועים, סיפורים משדה הקרב, נדמה שהעולם עוצר את נשימתו מול המתחולל בפיסת האדמה הקטנה שלנו...

אבל שם, בתוך הישיבות...

שם יש אוירה דקדושה..

רשב"א וריטב"א, חידושים וחבורות, שוק חברותות בסדר שלישי וחידוש נפלא שהמשיגיה אמר בשמוע'ס האחרון...

לאוזן שאינה תורנית קשה להסביר את הדבר הזה. זה לא שלגמרי לא מעודכנים שם במה שקורה... לא שאף אחד לא מודע שיש

מלחמה בחוץ. להפך! התפילות חזקות ביותר, קבלות וחיזוקים מדוברים בין המסדרונות ובחדר האוכל, אבל שלא יהיו אשליות... כל זה רק נספח לנייעס האמיתי.... עולם התורה בתפארתו פועם הומה ורוגש ואינו עוצר.

הסתובבתי בין עשרות ישיבות ופגשתי הרבה מאד בחורים נפלאים. כולם שקועים עד מעל לראשם באווירה התורנית הסוחפת על כל גרורותיה... החדשות האמיתיות לדידם לא מוזנחות מהתקשורת, הן נמצאות בין הספסלים בבית המדרש, מקסימום על שולחנות חדר האוכל.

והמרשים ביותר הוא אורת הרצינות והקדושה הנסוכה על פניהם! השמחה הפנימית והשלימות הנפשית של מי שנמצא במקומו הטבעי והנכון.

ואז נזכרתי בארון הקודש ששכן בבית קדשי הקדשים...

ואז נזכרתי בארון הקודש ששכן בבית קדשי הקדשים... בגמרא בברכות משמע שסדר ציווי עשית הכלים מורה על חשיבותם. בפרשתנו ארון ברית ה' הוא הראשון בסדרה. החשוב מכולם.

המקדש הוא ליבת העבודה בכל מה שנעשה שם בין כתלי הבית הקדוש ובחצרו. אין צורך לעבוד עם הארון או להנות ממנו במשהו. עצם הימצאו והסמל אותו הוא מסמל הוא היוצר את כל משמעות העשייה של כל הבית.

כך הרגשתי כשסיימתי את הביקורים בהיכלי התורה. בחצי שנה האחרונה נעשים המון דברים, חסדים גדולים עם מפונים או משפחות פצועים וחללים. עבודת קירוב עצומה שחובקת את כל חלקי העם. מיזמי חיזוק לנשים ילדים ולהמון העם... אינספור מעשים טובים של חיבור בין ישראל לאביהם שבשמים, אנשים מבינים את המסר האלוקי ופועלים לפיו. וזה דבר עצום ונשגב!

אבל עצם הלוו, ארון הקודש, לשם אין גישה לאף אחד מבחוץ. זה עולם הישיבות. המקום המוצנע שהוא הנשמה הפנימית של חיי הרוח שלנו. המקום בו הופכים הדור הבא לצורבים וגדולי תורה ממש. בלעדיו אין ערך לכל שאר הדברים... אם לא הדור הבא שזוכה להתחנך בצורה הטובה ביותר בחממה סגורה ואטומה אין לנו זכות קיום על האדמה הזו, לכן עולם התורה הוא הנשמה של הכל ומחיה את הכל.

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

ולכאורה הדבר לא כל כך פשוט, הלא כל כלי שאמור לשמש בבית יש לו תכלית מסויימת, ליופי או לשימוש מסויים. הארון לא שימש לכלום מבחינה מעשית, לא עבדו בו שום עבודה כבשאר הכלים, וגם ליופי לא היה בו שימוש, הוא עמד מאחורי הפרוכת ומלבד כהן גדול ביום הכיפורים אף אחד לא ראה אותו בכלל. אם כן מהי החשיבות הטמונה בארון? מדוע הוא הקודם לכל כלי המשכן?

אלא התשובה כמובן פשוטה מאד. הדבר דומה לגוף האדם, אם אין בו את הנשמה הרי שאע"פ שבגוף יש את כל האברים הנצרכים, הכל על מכונו בשלום, חיות אין בו ואין לכל זה ערך כלל.

בארון שכנו לוחות הברית וספר התורה של משה. צורך אליהם צנצנת המן שמבטאת את האמונה החושית בבורא כל עולמים. זוהי כביכול הנשמה של בית המקדש. זה בא לבטא שבעדיהם לא שווה כל העבודה כלום. אדם שמקריב קרבן חטאת ולא נתכוון לתשובה אולי טכנית הוא עשה את מה שצריך אבל לא יצא לו מזה כלום. אדם שהביא מנחה לה' ולא עבד את עבודתה בכוונה, אם הוא נשאר אותו אדם אחרי ההקרבה כלפניה הרי שהוא פספס את עיקר הנושא...

(לא יודע אם במציאות היה שייך שמישהו יבקר בבית המקדש ולא יתעורר, ככל הנראה לא הייתה מציאות בכלל של הקרבת קרבן ללא קרבת ה' - הדברים נכתבים רק לשם המחשת הנושא) עצם המציאות של הארון שסימל את התורה והאמונה בבית

המשך מעמוד 3 | כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א

וזהבם, לאחר שבאו השונאים ולקחו אותו, אבל אנחנו, את הכסף שלנו אף אחד לא יכול לקחת, כי הוא כבר שמור במקום הטוב ביותר, בגן עדן!". ולמען האמת, אין אנו צריכים להגיע לכה מצב חלילה וחלילה שהכסף יאבד לידי שונאים ואויבים רח"ל. אלא גם בפשטות, כשרואים אדם שמבלה את כספו על ענייני עוה"ז, הרי ברור שההנאה שלו מהכסף היא זמנית, ואילו כל שקל שנתרם מידו לצדקה, יסב לו הנאה נצחית, ויעמוד לו לנצח נצחים בשמי מרום, והרי גם מונבו המלך לא 'הוכיח' את דבריו ממעשה שהיה בימיו, הוא נפטר בכבוד ואף אחד לא לקח את כספו או את כספי אחרים, אבל הוא חי באמונה פשוטה וחזקה - כל נתינה לאחר, היא לקיחה לעצמו.

היה מתח מאוד גדול בעניין, ולבסוף החליטו לעשות את הניתוח

אחריו...". גילה שהוא 'משולח' שהגיע כדי לבקש כסף לצדקה. אמר הרבי לגבאי שייגש לאותו יהודי ושאל לרצונו, אבל הגבאי ענה בביטול שבטח הוא רוצה לבקש כסף, ועכשיו אנחנו הרי ממהרים לנסוע לניתוח. אבל הרבי אמר לגבאי: "לא לא, קרא לו הנה, אני זקוק לו בדחיפות". קרא הגבאי ל'משולח', והרבי נתן לו סכום נאה כדרכו כל הימים לתת בעין יפה ובנדיבות לב גדולה, והמכונית יצאה לדרך. החל הרבי ללמד את מלוויו שיעור ב'אמונה'. "ראו כמה טוב ה'", אמר להם, "הרי אם היהודי הזה לא היה מגיע בדיוק כשאנחנו יוצאים לדרך, היינו צריכים לחפש מישהו כדי לתת לו צדקה, כדי שיהיה לנו לשמירה ולהצלחת דרכינו. והנה הקב"ה סיבב את זה בצורה כזאת נפלאה שבדיוק כשעמדנו לצאת לדרך הגיע יהודי לבקש צדקה, ובכך הוא עשה לנו טובה עצומה שהוא חסך לנו את הצורך לחפש אחריו...".

למעשה, הביא הרבי את אהבת המצווה ורדיפת הצדקה שלו לכזאת דרגה שלא רק שהוא הרגיש שהוא 'לוקח' בשעה שהוא 'נותן', אלא שהוא גם הרגיש שמי ש'לוקח' בעצם גומל עמו טובה גדולה ו'נותן' לו מתנה טובה ועצומה. הנה כי כן, מצוות הצדקה היא מצוה גדולה וחשובה עד מאוד, ויש בכוחה להציל את האדם מכל צרה וצוקה, כמו שנאמר 'צדקה תציל ממות', ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה, ובזכות מצוות צדקה נזכה לשמירה מעולה עלינו ועל כל ישראל בעת הזאת ובכל זמן ועת, ונזכה לגאולה השלמה ולבניין בית המקדש השלישי, שיהא מקום משכן לשכינה הקדושה בתוכנו בבניין עולם, אמן.

ומעשה היה עם הרבי הקדוש רבי ישראל אברהם מסקולען זיע"א, שלעת זקנתו נזקק פעם לעבור ניתוח, והיה ספק גדול אם כדאי לעשות את הניתוח או שעדיף לוותר עליו מפאת חולשתו של הרבי ומצבו הרפואי.

היה מתח מאוד גדול בעניין, ולבסוף החליטו לעשות את הניתוח. הרבי יצא מביתו והתיישב במכונית ובני לווייתו הכניסו את הדברים האחרונים לתא המטען ונערכו לצאת לדרך, כשלפתע צדו עיניו של הרבי את דמותו של יהודי שהגיע לנקוש על דלת הבית, ומראהו

משראו תושבי העיירה כי רבם הנערץ מלווה את העני, הצטרפו אף הם ללוותו, כך התגבשה קבוצה מכובדת לליווי העני, שהתרגש מאוד מהכבוד שזכה...

צדקה...! לא רק מעשירים...!

ז"ל ל'קובנא' להעביר לו סכום כסף מקופת 'קמחא דפסחא' ע"י הבנק המקומי. למחרת בא האיש אל הפונדביז'נר רב ומספר לו בצער רב, כי אכן כבר ארבעים שנה זוכה בהתמדה לתרום סכום הגון למגבית 'קמחא דפסחא', אף שנה אחת לא החסיר, אלא שמסובב כל הסיבות, סיבב השנה את גלגל הפרנסה לו ועד עתה לא היה בידו מאומה, רק היום, להפתעתו, קיבלתי כסף ממקום בלתי צפוי... הנה המעשר כספים...! ברוך ה' גם השנה אזכה להשתתף מעט במגבית קמחא דפסחא... ואכן, סיפר הרב, היה זה בדיוק עשירית מהצדקה ששלחתי לו מהמגבית...

שמועה גונבה לאזני הרב מפוניבז' על משפחת יהודי הסובלת מחרפת רעב ממש, פרוסת לחם היא יקר המציאות שם, הם נזונים רק מתפוחי אדמה...

"קראתי לשני יהודים גבאי הצדקה" - סיפר הרב - "ובקשתי מהם לאסוף כסף מבני העיר עבור שק קמח ולבקש מבעל טחנת הקמח לתת לאותה משפחה שק קמח בהקפה עד אשר תשיג ידם לשלם עבורו.

בדרכם של גבאי הצדקה, פגש אותם ראש המשפחה העניה שעבורה הם עמלו באותה עת, וכשהבין שהם עסוקים בענין צדקה, לא יכול היה להתאפק ולא לקחת חלק במצוה החשובה. הוא ניגש מיד לבעל חנות סמוכה שהכיר היטב, וביקש ממנו שילווח לו מעט כסף, ומיהר לתרום את ההלוואה לגבאי הצדקה...

הסיפור הבא, אף הוא על נדבה מתורם חסר אמצעים, אך הפעם הוא באמת לא תרם כסף...

עני נכנס לביתו של הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זי"ע ופשט את ידו לצדקה. משמש הרב בכיסו ומצאו ריק. התנצל הרב בפני העני וליווה אותו מפתח ביתו אל הרחוב, אלא שהוא לא הסתפק בכמה פסיעות מועטות, הוא הלך איתו כברת דרך ארוכה ברחובה של עיר. משראו תושבי העיירה כי רבם הנערץ מלווה את העני, הצטרפו אף הם ללוותו, כך התגבשה קבוצה מכובדת לליווי העני, שהתרגש מאוד מהכבוד שזכה...

כשחזר הרב לביתו, הסביר את התנהגותו: "העני מוכן להתבזות עבור כל פרוטה, אם אינני מסוגל לתת לו פרוטה, לפחות אעניק לו כבוד..."

הרב ישראל ליוש

דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה... (כה"ב)

אמרו רבותינו: ג' תרומות אמורות כאן, אחת תרומת זקע לגלגלת שניעשו מהם האדנים... ואחת תרומת המזבח זקע לגלגלת, לקופות, לקנות מהן קרבנות זבוח, ואחת תרומת המשכן, נדבת כל אחד ואחד שהתנדבו. וכש"ו יש בזה דבר מופלג בחכמה", כותב המהר"ל בספר 'גור אריה', שלושת התרומות קשורות זו בזו, וכולן באו לכפר על מעשה העגל שחטאו עם ישראל בשלושה חלקים, בנפש, בגוף ובמוזון. בנפש היינו במחשבה, כי חשבו שיש ממש בעגל, בגוף היינו במעשה ההשתחויה לעגל, ובמוזון ע"י שהביאו את מזונם ועשו אלוהי זהב. וראויים היו להיענש על שלושת החלקים, וע"כ נצטוו לתת ג' תרומות שיהיו כפרה על שלושת חלקי העבירה.

נגד מה שחטאו בנפשם, נצטוו להביא מחצית השקל לקרבנות ציבור, כי הקרבן מכפר על הנפש, כדכתיב 'לכפר על נפשותיכם'. וכנגד מה שחטאו בגופם, הביאו מחצית השקל לאדנים, כי האדנים שפלים ומונחים למטה והם היסוד ובית הקיבול לקרשי המשכן, כמו הגוף שהוא החומר המקבל את הרוח והנשמה.

וכיון שבגוף ובנפש כל ישראל שווים, אין לאחד יותר מחבירו, לכן גם התרומות שבאו כנגדם, שוות אצל כולם בתרומת מחצית השקל. אבל תרומת המשכן שבאה כנגד מה שחטאו במזונם, נצטוו לתת כל איש כפי אשר ידבנו ליבו, כי במזון אין כולם שווים, האחד עשיר והאחד עני. ומה שנצטוו לתת כפי נדבת הלב, ולא כפי עשרם ועניותם? משום ש'עשירות' ו'עניות' אינם נמדדים לפי רוב הכסף, אם מעט ואם רב, אלא לפי טובת העין, כי מי שעינו טובה ומתנדב בחפץ לב, אף אם ממונו מעט, 'עשיר' הוא, ואם יקשה לבו בתרומתו ועינו צרה, אף אם ממונו רב, ל'עני' ייחשב.

מזן הרב מפוניבז' זי"ע סיפר שתי דוגמאות ממפעל 'מעות החיטים' שניהל, של נדבה שבאה מן הלב הרחב כאולם, בלי כל קשר ליכולתם הכספית של התורמים...

מעשה בבעל בית מרקחת, תלמיד חכם ובעל יכולת שירד מנכסיו. לקראת חג הפסח שלח הרב מפוניבז' את העסקן ר' אברהם ריקליס

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

בחודשים האחרונים המוקד שלנו נעשה תוסס במיוחד וזאת בעקבות המלחמה כמה ישיבות מהדרום פונו לעיר 'אור יהודה', והבחורים וצוות הישיבה שמשותפים במבחני 'דרשו' הגיעו להיבחן אצלנו

אחראי מוקד המבחנים ב'אור יהודה' הרב חיים ג'רבי, מספר על המוקד שיזם ופועל מזה חמש שנים

אלעזר גולדברג

במרכז הארץ, ב'אור יהודה', לא קיימים קהילות רבות של שומרי מצוות, שוחחנו עם מי שיזם והקים את המוקד, הרב חיים ג'רבי שליט"א ושמענו מפיו כיצד הוא פועל במשך השנים ועל התקופה האחרונה בה התארחו ונבחנו במוקד גם רבים מתלמידי הישיבות שהתפנו אל העיר מאזור הדרום.

מיד לאחר נישואי לפני כשמונה שנים, התוודעתי לפעילות העניפה של ארגון 'דרשו' ומיד הצטרפתי לבחינות במסלול 'קנין תורה' - לימוד הדף היומי בש"ס בבלי ולאחר מכן גם במסלול הדף היומי בהלכה. כבר אז התגוררתי ב'אור יהודה' ובשנים הראשונות הייתי נוסע מדי חודש להיבחן באחד ממוקדי המבחנים הגדולים בבני ברק. כמוכן שהדבר גרם לי טרחה אך לא ויתרתי והמשכתי להיבחן. לא חשבתי בכלל לפנות להנהלת הארגון שיפתחו מוקד מבחן בעיר שלי, כי לא היה ידוע לי על בני תורה שמתגוררים בעיר ומעוניינים בכך.

לפני חמש שנים נודע לי על כמה בחורים ואברכים מהעיר שגם הם משותפים במבחני 'דרשו' ונוסעים מדי חודש למוקדים הקיימים בערים סמוכות ומיד פניתי ל'דרשו' וביקשתי לפתוח מוקד מקומי אצלנו. כך נפתח המוקד הראשון והיחיד בינתיים בעיר.

הנבחנים הם אברכים תושבי המקום וכן בחורים שמתגוררים בעיר ולומדים במקומות אחרים וכאשר באים לעיר לשבתות חופשה הם באים להיבחן במוקד שלנו. ישנם בדרך כלל כעשרה נבחנים קבועים והם נבחנים בעיקר ב'דף היומי בהלכה' וב'קנין תורה' ולאחרונה הצטרפו עוד שניים למסלול 'עמוד יומי'.

• מה הוא ה'חידק' שגורם לך להמשיך ולטרוח בעבור הכלל מדי חודש בחודשו במשך שנים?

כאחד שמחובר באופן אישי ל'דרשו', אוהב את מסלולי הלימוד ונבחן כבר הרבה שנים, אני מרגיש תחושת שליחות של ממש לסייע גם לאחרים לעשות זאת בקלות וללא טרדות. לכן למרות שהכל נעשה ללא תמורה או גמול כלשהו והגם שאני טורח להכין את המקום ודואג להדפסה ולצילום החומרים, בכל זאת אני ממשיך לנהל את המוקד בשמחה רבה ולחזקו ככל יכולתי ועוד חזון למועד בס"ד.

אמנם כמות הנבחנים מעטה יחסית למוקדים גדולים אחרים,

אך אני מרגיש שקיומו של המוקד בעיר מביא תועלת של ממש וחיזוק רב לכלל התושבים, כי העיר הפכה ל'מקום תורה'. אני חושב שאילו המוקד לא היה קיים כאן יתכן שהנבחנים הקבועים לא היו ממשיכים להיבחן בקביעות ובודאי לא באותו להט וחשק כפי שעושים זאת כעת. בשבילם אני משתדל להמשיך את החזקת המוקד.

המבחן מתקיים בהיכל הכולל בו אני לומד במשך כל החודש ותושבי העיר כבר מכירים את המקום ואת זמני המבחנים. המקום ריק בימי ישי של המבחנים והאווירה שקטה ונעימה. מי שמגיע להיבחן עושה זאת בהנאה גדולה ובשמחה!

יש לציין שבחודשים האחרונים המוקד שלנו נעשה תוסס במיוחד, בעקבות המלחמה שנמשכת בדרום הארץ. בתחילת המלחמה בסוף חודש תשרי, הגיעו להשתכן בעיר ישיבת 'שכר שכיר' וישיבת 'ברכת יצחק'. מיד לאחר מכן הבחורים וצוות הישיבה שמשותפים במבחני 'דרשו' פנו אלי והתעניינו על מיקום המוקד וזמני המבחנים וברוך השם זכינו שרבים מלומדי הישיבות הללו הגיעו להיבחן אצלנו. אין לתאר את האווירה התורנית המיוחדת שהייתה בחודשים אלו בעיר בכלל ואצלנו בפרט!

הגר"ש ואזנר זצ"ל כותב 'בודאי פשטות ההלכה היא שמרבים בשמחה רק באדר ב', והוא מצטט את דברי רש"י ודברי ראשונים נוספים. אך הוא מסיים 'יש שמוסיפים שמחה מאדר א', וטוב לב משתה תמיד'.

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

מאת פל איש אשר ידבנו לבו (כ"ה ב)

ידוע ומקובל בפי רבותינו (פסחים מ"ט): 'לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח, לא מצא בת ת"ח, ישא בת גדולי הדור. לא מצא בת גדולי הדור, ישא בת ראשי כנסיות. לא מצא בת ראשי כנסיות, ישא בת גבאי צדקה. לא מצא בת גבאי צדקה, ישא בת מלמדי תינוקות, ולא ישא בת עמי הארץ'. ומדוע? שאם חלילה ימות טרם עת או יגלה, יזכו הילדים לגדול בבית תלמיד חכמים, ולא בבית עמי הארצות אשר אינם מקיימים תורה ומצוות. אולם, כותב רבי יהודה החסיד זצ"ל, כי ישנו מקרה אחד בו מצוה להשיא בנו לבת עם הארץ ולא לבת ת"ח. מהו אותו מקרה? אם אבי הנערה הינו עם הארץ המתנהג בנדיבות ורוחב לב, בעוד שאבי הנערה שהינו ת"ח מתנהג כקמצן גדול, עדיף לקחת את בת עם הארץ הנדבן, לפי שהנדיבות והרחמנות הם הסימן והשורש של עם ישראל, בעוד שהת"ח שהינו סגור וקמצן מעיד על פגם גדול בנשמתו. ומדוע כה חשובה מידת הנדיבות והנתינה? לפי שהיא מעידה על האדם כי עמוק בתוך ליבו שוכנת הידיעה שכל ממונו, חכמתו והצלחתו הינם אך ורק מיד בורא עולם שנתן לו זאת כפיקדון בעוה"ז, ע"כ אין לו מה לחשוש לחלוק מהם, והוא מפזר ונותן, כי יודע הוא, שדווקא כך ירבה ה' ממונו, חכמתו והצלחתו. אמר רשב"י: 'מאת כל איש' - ממני שנקרא איש, שמתגבר על יצריו. שכל המתגבר על יצריו קרוי איש'. מי שיצרו מושל בו - אינו איש, נמשל הוא לבהמה ההולכת אחר יצריה! איש - הוא המושל ביצרו.

ויש להבין: וכי קושי מעשי יש כאן? הלא במלאכת המשכן עשו דברים שלא יאומנו, כגון מה שטוו השיער בעודו על העזים, ואריגה של צורות משני צדדים.

ועשית מנרת זהב טהור מקשה תיעשה המנורה (כ"ה ל"א)

במה נתקשה משה רבנו? 'תיעשה המנורה' - מאליה. לפי שהיה משה מתקשה בה, א"ל הקב"ה, השלך את הכיכר לאור והיא נעשית מאליה (רש"י). ויש להבין: וכי קושי מעשי יש כאן? הלא במלאכת המשכן עשו דברים שלא יאומנו, כגון מה שטוו השיער בעודו על העזים, ואריגה של צורות משני צדדים. אלא ודאי שהקושי כאן לא היה מבחינה מעשית, אלא בפנימיות הדברים. במה התקשה משה רבנו? בשני דברים התייחדה המנורה: בכך שהיו לה מלבד גוף המנורה, גם גביעים כפתורים ופרחים, וכל כולה הייתה מקשה אחת. ננסה לעמוד על משמעותם הסמלית של שני דברים אלה. המנורה מסמלת את חכמת התורה - את העמל והיגיעה שמשקיע האדם בתורה, שבעזרתם הוא מוציא את חכמת התורה מהכח אל הפועל, וכתוצאה מכך מאירה התורה לעולם. אבל לא החכמה בלבד גנוזה בתורה. התנא באבות אומר: 'כל הלומד תורה לשמה, זוכה לדברים הרבה'. ומה הם הדברים הללו? 'נקרא ירע, אהוב'. לדברים אלה מרמזים הגביעים, הכפתורים והפרחים שבהם התקשטה המנורה. ונשאלת השאלה, אם התורה מצרפת ומזקקת את לומדיה, עד שזוכים לכל אותן מעלות, מדוע זוכה לכך רק מי שלומד אותה לשמה? התשובה מרומזת בתכונה השנייה שמנינו לעיל 'מקשה תיעשה המנורה'. כשם שהמנורה חייבת להיות מקשה אחת עם קישוטיה ואי אפשר להדביק אותם עליה, כך הדבר בתורה, מי שלומד תורה לשמה, נעשית התורה חלק ממהותו, הוא מתקשר אליה בקניין נפשי, פנימי. ולכן גם מידותיו ואישיותו, יכולים להיות מושפעים ע"י התורה. גם הם נעשים 'חפצא' של תורה. אבל מי שהתורה היא רק מבחוץ, אזי הקשר שבין התורה למידותיו הוא חיצוני ומלאכותי, אין כאן 'מקשה אחת' ואין כאן השפעה. כשמה רבנו התכונן לעשות את המנורה, רצה להכניס בה את כל הכוונות הנדרשות, ולשם כך היה עליו להבין את ההשפעה ההדדית של התורה והאדם, אבל לא ירד לעומקן של דברים. א"ל הקב"ה אכן זהו סוד עמוק שאינו בהישגך, 'השלך לאור והיא נעשית מאליה!' (כתב סופר) (מזקנים אתבונן).

'יש שמוסיפים שמחה מאדר א', וטוב לב משתה תמיד'

"משנכנס אדר"

ענייני חודש אדר - איתא בגמ': 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' (תענית כ"ט:); ופרש"י: 'מי ניסים היו לישראל, פורים ופסח'. וכתב היעב"ץ דמטעם זה אין מקום לשמוח באדר א', כיון שבחודש זה לא חוגגים פורים. ואף אם נאמר שנס הפורים ודיניו שייכים גם לאדר א', עדיין חג הפסח הוא בחודש ניסן, הרחוק מאדר א' והקרוב לאדר ב'. ואם טעם ה'מרבין בשמחה' הוא משום שאדר סמוך לפורים ולפסח, נמצא שאדר א' אינו סמוך לחג הפסח, ואין סיבה להרבות בו בשמחה. הגר"ש ואזנר זצ"ל כותב (ב'שבט הלוי') בודאי פשטות ההלכה היא שמרבין בשמחה רק באדר ב', והוא מצטט את דברי רש"י ודברי ראשונים נוספים בעניין. אך הוא מסיים 'יש שמוסיפים שמחה מאדר א', וטוב לב משתה

תמיד'. מעניין כי ה'חתם סופר' מסיים אחד ממכתביו (שו"ת חת"ס חו"מ כ') בכתיבת תאריך 'א' דר"ח אדר א' שמרבין בו שמחה'.

ומתי אירע נס פורים? בתלמוד ירושלמי (מגילה פ"ב) כתוב במפורש שנס פורים אירע בשנה מעוברת. ה'ירושלמי' לומד זאת מגורלו של המן הרשע, שהפיל פור ויצא לו 'מיום ליום ומחודש לחודש שנים עשר הוא חודש אדר', ואם היה אז 'חודש שנים עשר', כנראה שהיה גם 'חודש שלושה עשר', כך שהנס התרחש ב... אדר א', וא"כ, מדוע לא חוגגים את חג הפורים בחודש אדר א', בו באמת התרחש הנס?! ה'חתם סופר' (שו"ת או"ח קס"ג) מסביר שהנס אירע באמת בחודש אדר סתם, רק שמלכתחילה היו אמורים לעבר את החודש, אך לבסוף השנה לא התעברה והנס אירע באדר רגיל. לדבריו, המן הרשע רצה להרוג את היהודים בחודש אדר א', כיון שבחודש אדר נפטר משה רבנו. אך המן לא רצה להרוג את היהודים דווקא באדר, דאולי פטירת משה רבנו תעורר גם זכות בשמים, ולכן בחר להרוג את היהודים באדר א'. מרדכי ואסתר הבינו את מזימתו ולכן הם דאגו שלא לעבר השנה. לדעת 'קרבת העדה' הנס התרחש באדר שני, וכוונת הירושלמי שאחרי שנכתב 'לחודש שנים עשר', א"כ מדוע צריך היה לכתוב 'הוא חודש אדר'? אלא הכוונה לחודש אדר שבכל שנה, שכעת הוא חודש ה-13. לדעת רבי יהונתן אייבשיץ (ב'יערות דבש') הגזירה הייתה בשנה לא מעוברת, ובא מרדכי, עיבר את השנה ודחה את הגזירה לאדר ב'. ולדעת ה'חתם סופר' (כמצוטט בקונטרס 'טוב לב משתה תמיד') הייתה הגזירה על חודש אדר א' ובו גם אכן התרחש נס פורים. אך עם ישראל חוגג פורים באדר ב' דווקא. כי בזכות חודש זה בו נולד משה רבנו, נעשה הנס.

חידות לפרשת השבוע:

- מדוע 'תרומה גדולה' נקראת כך, והיכן נרמז בפרשתנו מה שאמרו חז"ל שמדאורייתא - חיטה אחת פוטרת את כל הכרי, אך מדרבנן יש שיעור: עין יפה - אחד מארבעים, עין בינונית - אחד מחמישים, עין רעה - אחד משישים?
- מדוע נטמן המשכן עד היום הזה?
- מדוע היה לחם הפנים על השולחן, ומדוע השולחן נקרא בשם זה?
- היכן נרמז בפרשתנו 'אם אין קמח אין תורה'?
- היכן נרמז שישראל, אפילו אם חטאו - אם עושים תשובה - מתכפר להם?

- תשובה לחידה א.** כתב בעל הטורים עה"פ ויקחו לי תרומה מאת כל איש: 'לי' בגימטריה 'מ', היינו - עין יפה אחד מארבעים. 'מאת כל' - 'כל' בגימטריה חמישים, היינו עין בינונית - אחד מחמישים. 'מאת כל' - ראשית התיבות עולים בגימטריה 'ס', היינו - עין רעה אחד מ-ס'. והטעם שנקראת 'תרומה גדולה', כתב ה'יראים' (מצווה קמ"ו): נקראת 'גדולה' מלשון חשובה, לפי שהיא ראשונה לכל התרומות והמעשרות. טעם נוסף כתב: מפני שאין לה שיעור למעלה, שאפשר לעשות את כל הפירות תרומה, ובלבד שישיר מעט שיריים שיהיו חולין, ואילו שאר מעשרות אפשר להפריש דווקא עשירית. וה'חרדים' (נ"ב י"ד) כתב: 'תרומה גדולה' מלשון סגי נהור, שמהתורה אין שיעור למטה, ואפילו חיטה אחת פוטרת כרי גדול.
 - תשובה לחידה ב.** הטעם שהמשכן נטמן עד היום, מפני שעשאוהו הכשרים בנדבת לבם, וקשה לפני הקב"ה להפסיד כל מה שעשו הכשרים בנדבת לבם. ולעיתיד יבוא הקב"ה
- וישרה שכינתו בתוכו כבראשונה (סדר 'אליהו רבה' פרק כ"ג).
 - תשובה לחידה ג.** כתב הרבינו בחיי (כ"ה כ"ג): השולחן שהיה בבית ה' הוצרך ללחם שיהא עליו, להיות שורש דבר שתחול בו הברכה. והלחם היה נאכל לכהנים משרתי המקדש, והיה מספיק לכל אחד לקבל מעט ממנו, וכפי שאמרו חז"ל: כל כהן שהיה מקבל לחם בגודל קטן כ'פול', היה שבע. וע"כ נקרא 'שולחן' (מלש' שליחות), שהקב"ה שולח ברכתו בלחם שעליו, ומשם הברכה משתלחת לכל המזונות ויבוא שובע לכל העולם.
 - תשובה לחידה ד.** סמך הכתוב בכלי המשכן את השולחן לארון, להורות שאם אין קמח אין תורה ('צרור המור').
 - תשובה לחידה ה.** איתא במדרש הגדול: לכך המזבח, שבא לכפרה, היה מצופה נחושת, לומר לך: מה נחושת זו, אע"פ שמעלה חלודה - מתמרקת, כך ישראל, אע"פ שחוטאים, אם עושים תשובה מתכפר להם.
- (מתוך עלונו של הרב צ'ולק-תשפ"ג)

מה מברכים על מרק עוף שיש בו ירקות? ומה מברכים על מרק עם אטריות או שקדי מרק? ומה עם מרק אפונה - 'האדמה' או 'שהכל'?

המדריך המיוחד בסבך ברכת המרק

במרק ירקות - ברכת הירקות פוטרת את המרק, כלומר, את חלק המים שבמרק. ואם הוציאו את הירקות מהמרק - אם טעם הירקות ניכר במרק, והם ירקות שבדרך כלל נאכלים מבושלים - כמוצוי במרק סלק, מרק בצל, מרק קישואים, וכיוצא בהם - ברכתו 'האדמה'; ואם טעם

הירקות אינו ניכר במרק - כמוצוי במרק שהתבשלו בו גזר ותפוחי אדמה בלבד - ברכתו 'שהכל'.

ואם כל הירקות שבמרק מרוסקים בצורה שהם עצמם 'איבדו' את ברכתם, וברכתם 'שהכל' - כמוצוי במרק עגבניות ומרק אפונה - לדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל, ברכתו 'האדמה'. לדעת הגר"ש אויערבך זצ"ל, ברכתו 'שהכל', והוסיף, שאף אם יש במרק ירקות קטנים בודדים, כגון כמה גרגרי אפונה, הרי הם 'בטלים' למרק, ואין לברך עליהם 'האדמה'. ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"ח קניבסקי זצ"ל, יש לפטור את המרק בברכת 'האדמה' על מאכל אחר.

ומרק ירקות שהתבשל עם בשר - ברכתו 'שהכל', כיון שטעם הבשר שבמרק הוא העיקרי והחשוב לעומת טעם הירקות; והירקות עצמם אינם טפלים למרק, כיון שמטרתם לאכילה מצד עצמם ולהשביע, ויש לברך עליהם 'האדמה' בנפרד. ואם הבשר הוצא מהמרק, ואוכל את הירקות עם המרק, אינו מברך אלא 'האדמה' על הירקות, והמרק טפל להם. והגר"ש אויערבך זצ"ל הורה, שאם אכן הירקות לא הוכנסו למרק לשם אכילה מצד עצמם ולהשביע, אלא כדי לתת טעם במרק, כגון עלי פטרוזיליה ושורש סלרי, הרי הם טפלים לבשר ולמרק ואין מברכים עליהם בנפרד. וכן הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל. ועוד הורה הגר"ש אויערבך זצ"ל, שמרק עוף שעירבו בו ירקות, עיקר התבשיל הוא טעם העוף, ולכן המרק אינו טפל לירקות, ואף אם מברך על הירקות בפני עצמם 'האדמה', יש לברך על המרק 'שהכל' בנפרד.

ומרק שהניחו בתוכו 'מיני מזונות', כגון אטריות, שקדי מרק, 'קרוטונים', וכופתאות ('קניידלך' ו'קרעפלאך') - הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל, שאם כמויות המזונות גדולה, מברך עליהם 'מזונות', ופותר את המרק, מפני שהוא טפל למיני המזונות. ולאחר שאכל את כל מיני המזונות, רשאי לסיים את המרק הנותר בצלחת ללא ברכה נוספת. ואם כמויות המזונות קטנה, באופן שעיקר כוונת האכילה היא למרק - על פי דברי הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, אין המרק טפל להם, ויש לברך עליו בנפרד. ואם כמויות המזונות מזערית, כגון צלחת מרק שיש בה אטריות בודדות, או שקדי מרק בודדים - הורה הגר"ש וואזנר זצ"ל, שהם טפלים למרק ואין לברך עליהם 'מזונות'.

ואם בישל את המרק עם כמויות גדולה של כופתאות וטעמן ניכר בו - יתכן שצריך לברך על המרק 'מזונות' אף אם הכופתאות הוצאו ממנו. והורה הגר"ש וואזנר זצ"ל, שספק זה קיים אף במקרה שהכניסו את הכופתאות למרק לאחר שכבר התבשל, אך הוא עדיין ממשיך לעמוד על גבי האש. אולם, אם הכניסו את הכופתאות למרק בגמר בישולו, סמוך להסרתו מהאש - האוכל מהמרק ללא הכופתאות, אינו מברך 'מזונות'.

כמה זמן מותר להשתהות בין הברכה לאכילה? מה הקשר בין טמפרטורת המאכל לברכה? ובמה עטף החתם סופר את התפוח לפני שבירך עליו?

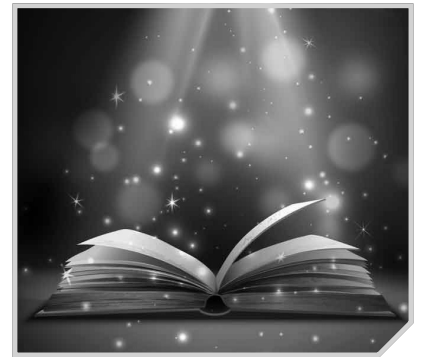
בכל ברכה שמברכים לפני הנאה הנאה - דהיינו אכילה, שתייה וריח - או לפני קיום מצוה, אסור להשתהות בשתיקה, או לעבור מחדר לחדר, וכל שכן להפסיק בדיבור, בין הברכה לדבר שמברכים עליו. וכשהשתהה יותר מ'כדי דיבור' - דהיינו כדי אמירת "שלוש עליך רבי" - שלא לצורך האכילה, נחלקו הפוסקים אם צריך לשוב ולברך; ולהלכה, אינו שב ומברך, והוא הדין כשעבר מחדר לחדר, ובתנאי שלא הסיח את דעתו בינתיים. והוסיף הגר"ז אויערבך זצ"ל, שאף אם השתהה על מנת להקשיב לדברי חבריו וכדומה, אין זה נחשב להפסק. אולם, אם הפסיק בדיבור, אף במילה אחת, ואף בענייה ל'דברים שבקדושה', כגון 'אמן', קדושה או 'פָּרְכוּ' - צריך לשוב ולברך, אלא אם כן הפסיק לצורך הברכה, או שענה 'אמן' על ברכה זהה, שבדיעבד אינו שב ומברך.

ועל פי האמור, אין לברך על מאכל או משקה חמים מאד, או קרים מאד, משום שהמברך עלול להשתהות לאחר הברכה עד שיוכל לטעום מהם. וכן באכילת פרי עם קליפה שאינה נאכלת - כתבו המשנה ברורה, הערוך השולחן והכף החיים, שיש להסיר את הקליפה לפני הברכה, כדי למנוע את ההשתהות בין הברכה לאכילה. וטעם נוסף לדבר - שמא ימצא שהפרי אינו ראוי לאכילה, וברכתו תהיה לבטלה. והפרי נקרא 'שֵׁלִם' לענין הברכה, למרות שקליפתו הוסרה ממנו. ועם זאת, הגר"ש וואזנר זצ"ל כתב, שהחתם סופר זצ"ל נהג בעת אכילת תפוח, לקלפו ברצועה אחת ארוכה, כדי שלא יצטרך להפסיק בין הברכה לאכילה בקילוף התפוח, ולאחר מכן עטף את התפוח בקליפתו כדי שיֵראה שלם בשעת הברכה.

וכן אם יש לכלוך כלשהו במאכל - כתב הכף החיים שיש להסירו לפני הברכה, על מנת למנוע את ההשתהות לאחר הברכה, וכדי לברך על מאכל נקי. וכמו כן, אם צריך לשפוך או להשליך חלק מהמאכל לפני שאוכל, יעשה זאת לפני הברכה, הן כדי שלא להשתהות לאחריה, והן משום שיש בדבר בזיון לברכה, שמברך על המאכל ואחר כך משליך את חלקו.

מהו נוסח ברכת 'בורא נפשות' לדעת המשנה ברורה? מה פירוש המילה "וחסרונם"? ומדוע רצוי לומר את המילים "ברוך חי העולמים" במהירות?

לאחר אכילת 'כזית' מכל מאכל שהוא, למעט מאפים ותבשילים ממיני דגן ופירות משבעת המינים, וכן לאחר שתיית 'רביעית' מכל משקה שהוא, למעט יין - מברכים 'בורא נפשות'. לדעת המשנה ברורה, נוסח הברכה הוא: "ברוך... בורא נפשות רבות וחסרונם על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי, ברוך חי העולמים". ויש שנוהגים לומר "שבראת" במקום "שברא". ויש שנוהגים לומר "וחסרונו", וכמו כן, יש שנוהגים לומר "בהן".

ובמשנה ברורה מביא את פירוש הברכה מהטור: "וחסרונם" - צרכיהם ההכרחיים, כגון לחם ומים. "על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי" - בנוסף לכל הדברים האחרים שברא להחיות בהם את הבריות, כגון פירות וירקות. "חי העולמים" - השי"ת הוא חיותם של שני העולמים, ומהווה את הכל.

ולדעת הגר"א, על פי הירושלמי, צריך לחתום את הברכה בשם: "ברוך אתה ה' חי העולמים"; אולם לדעת רוב הפוסקים, אין לחתום בשם. וכן כתב הערוך השולחן, שהמנהג הוא שלא לחתום בשם, ואין לשנותו. וכך נהג החזון איש זצ"ל, וכן המנהג הרווח בכל ישראל. ובנוגע לעניינת 'אמן' לאחר הברכה, דעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, שמאחר ובתלמוד בבלי לא נזכרה כלל 'חתימה' לברכה זו, והיא מסתיימת במילים "נפש כל חי", ומה שאנו מוסיפים חתימה, זהו רק כדי לצאת ידי חובה לדעת הירושלמי שסובר שצריך לחתום את הברכה, לכן רצוי לומר "ברוך חי העולמים" במהירות, כדי שה'אמן' שיענו יהיה ב'תוך כדי דיבור' למילים "נפש כל חי". והגר"מ עצמו, נהג לענות 'אמן' לאחר המילים "נפש כל חי".

הצטרפו גם אתם ללומדי ה'דף היומי בהלכה' - עכשיו בכל עמדות נדרים פלוס

פוסק הדוד מרא דארעא דישראל
מרו הגר"ח שטרנבוך שליט"א
בברכה מיוחדת:

"והנני מבקש מכל א"

ונאמן הוא אבינו

לנתת לנו
שכרו בש

לתרומות עבור 88 יתומים המתחננים בחודש אדר א'
- קרן מס' 10960

.....
(הכסף מתחלק בין כולם לפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים)

88
יתומים
נישאים באדר א'

ל אחד להצטרף שבשמים בכל אחד שלימות"

חודש אדר א' הוא זמן רחמים ורצון ומסוגל לתסועה גדולה, וכראי הוא זכות המעוה הגדולה להשיא יתומים ויתומות לעוור רחמי שמים על כל תנותנים שיוכו לראות ישועת ה', ונאמן הוא אבינו שבשמים שישלם שכר רב למי שמרחם על בניו, וכל המוסיף בנתינתו יוסיפו לו ברכה מן השמים.

והנני מבקש מכל אחד להצטרף ונאמן הוא אבינו שבשמים לתת לכל אחד שכרו בשלימות

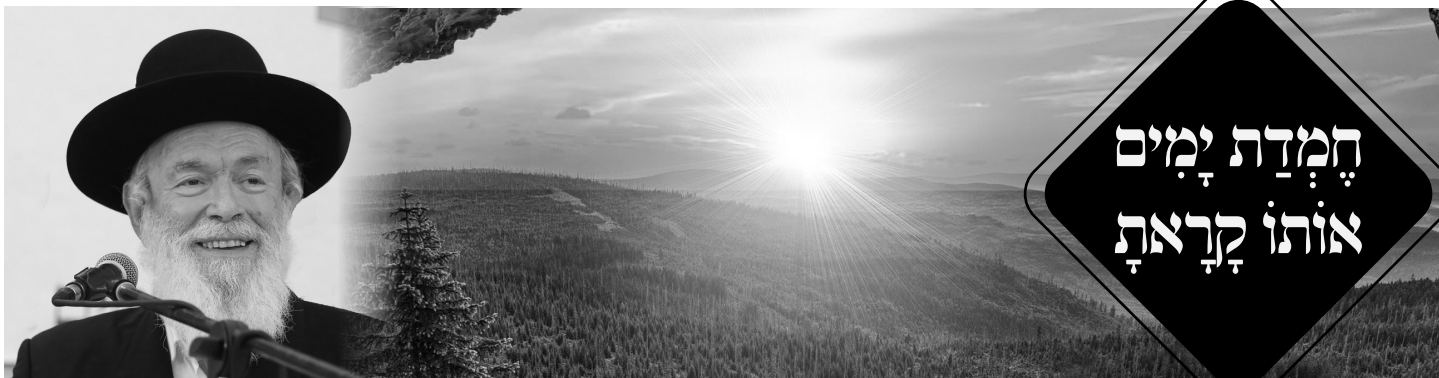
משה שטרנבוך

משה שטרנבוך
RABBI M. STERNBUCH
מנהל תלמוד תורה
תלמידי חכמים וישיבת תשובות
תלמידי חכמים וישיבת תשובות
President of the Orthodox Rabbinical Courts

בכל תרומה יש לציין עבור קרן 10960 - יתומי אדר א'
1800-39-47-47

הַמְדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ

גם אני, כילד קטן, השתתפתי בהפגנה זו, וזכורני שהמנהל הגוי של המפעל, ניגש אל הגריי"י פרנקל ואמר לו, 'מדוע אתם מפגינים נגדינו'...?

מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על חיזוק בקדושת השבת

לידי המטרה הנכספת של שמירת השבת. יכולני להעיד על יהודים רבים בתל אביב של אז, שהפסיקו לחלל שבת רק בגלל המשאית ותקיעת השופר שריתקו אותם למקומותיהם, וגרמו להם להתעוררות.

נספר על דבר נוסף שהתרחש בעיר זו, בענין שמירת השבת. בשכונת פלורנטין בדרום תל-אביב, שם התגוררתי, היה אזור תעשייה קטן, עם כמה מפעלים, שאחד מהם היה מפעל לייצור מימיות.

במפעל עבדו כ-20 עד 30 פועלים, ואחד הלקוחות המרכזיים של המפעל היו אנשי הצבא הבריטי ששלטו כאן בארץ, ונלחמו בין היתר נגד הצבא הנאצי.

אחד האירועים הבולטים הזכורים לי מאותה תקופה היא ההפגנה ההמונית של יראי-השם בתל אביב נגד פתיחת המפעל ההוא בשבת קודש.

כתוצאה מעומס-הייצור, ביקשו מנהליו להעסיק את הפועלים גם בשבת, והגאון רבי יצחק-ידידיה פרנקל זצ"ל, שכיהן בזמנו כרבה של השכונה (ומאוחר יותר כרבה של תל אביב), ארגן הפגנה נגד העבודה בשבת.

גם אני, כילד קטן, מתחת לגיל הפעוטות, השתתפתי בהפגנה זו, וזכורני שהמנהל הגוי של המפעל, שנמנה על האזרחים הבריטיים שהיו בארץ בשל שלטונה של הממלכה הבריטית על ארץ ישראל, ניגש אל הגריי"י פרנקל ואמר לו, 'הרי עבודתנו במפעל זה הינה פיקוח נפש, המותרת בשבת, ומדוע אתם מפגינים נגדנו'...?

רבה של השכונה השיב לו בעוז ובגאון, והסביר לו שאי-אפשר להשתמש במקרה הנוכחי בטיעון זה של פיקוח נפש. בסופו של דבר הגיעו הצדדים להסכם שלא יעבדו בשבת, וכדי לספק את הביקוש הרב של הצבא יוסיפו עוד משמרת בשעות הלילה, בין 12 ל-3, וכך תתוגבר כמות המימיות המיוצרת במפעל.

(מתוך 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

הגעתי פעם לישוב פלוני והעסקנים התורניים באותו מקום התאוננו בפניי על חילולי השבת המתרבים בישוב, ושאלו כיצד ניתן לחזק את התושבים בענין השבת, ולהביאם למצב שבו ירצו להיות שומרי-שבת. סיפרתי להם על מחזה שנחרט בליבי מימי ילדותי בעיר תל אביב. גם אז היתה תקופה שבה התרבו חילולי השבת בעיר זו, וראשי הציבור נכנסו בעובי הקורה כדי לחזק את חומת השבת.

אחת הפעולות הלא-שגרתיות שנעשו אז, ושהצליחה לעורר אנשים רבים, היתה כאשר יהודי הדור-פנים שָׁכַר מדי ערב-שבת משאית גדולה, והסתובב ברחובות העיר ותקע בשופר...

תקיעה זו היתה אמורה לבשר על כניסת השבת, אבל החזות המעניינת שנפרסה לפני התושבים, דיברה לליבם יותר מהרבה מלים.

זכורני שהיו כאלה שניסו להתנכל לפעילות זו, ולחסום את דרכה של המשאית, אבל היהודי ההוא המשיך בעקביות לצאת אל הרחובות מדי ערב-שבת ולתקוע בשופר.

היה זה כמובן בדור שבו הרמקולים וְיִתְרֵי מְגַבְרֵי-הקול עדיין לא היו בעולם, והשופר היה הכלי היותר-מתאים כדי להביא בפני הציבור את בשורת השבת.

אני, כילד, וגם חבריי בני גילי, חיכינו כל השבוע למשאית זו, וייחלנו לבואה.

'אולי תעשו גם אתם כמעשהו של היהודי התל-אביבי הדור-הפנים?' - הצעתי לאנשי הישוב ההוא, שהתאוננו על חילולי השבת המתרבים בישובם. 'תשכרו גם אתם משאית, ותסעו ברחובות הישוב, ותתקעו בשופר.'

מעלתו של השופר במקרה זה, הסברתי להם, מתבטאת בשני דברים ראשית, אם תשתמשו ברמקולים, יתכן שהדבר יעורר עליכם את חמתם של מחללי השבת, אבל התקיעה בשופר אינה מחרישת-אוזניים, ולכן יש לה הרבה יותר סיכוי להתקבל בקרב התושבים.

ושנית, עצם המראה התקדימי הזה של תקיעת השופר, שאינה נראית במחוזותינו כל יום, יש בו כדי לעורר את הלבבות ולהביאם

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה